

На стержні

1946

ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ !

СВОБОДА НАРОДАМ ! СВОБОДА ЖОДИНІ !

Н А С Т О Р О К І .

Ч. 16 - 17.

ЛИПЕЦЬ - СЕРПЕНЬ

1946 р.

В. ПНАВ

НАКЛАДЪ ЛЮБЕНЬ

Н А С Т О Р О Ж І

УКРАЇНСЬКИЙ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ПЕРІОДИК

Видання Теренового Проводу Закордонних Частин Організації
Українських Націоналістів

З М І С Т .

1. Що далі ?
2. хх ~~хх~~ хх
3. На рідних землях під московською займанщиною
4. Меморіал Уряду УНР і УГВР на Мирову Конференцію
5. Меморіал Антибольшевицького Блоку Народів
6. О.Михайлюк Україна чи Малоросія ?
7. С.Руденко Мурини чорні і білі
8. Політичний огляд міжнародних подій
9. В дзеркалі чужинної преси
10. Ів.Сенченко В країні сталінської конституції і диктатури
пролетаріату /Класичний зразок нової совєтської
людини/

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЬТЕ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО РЕВОЛЮЦІЙНО - ВІЗВОЛЬНОГО РУХУ :

В І З В О Л Ь Н А П О Л І Т И К А

місячник, видання Проводу ЗЧ ОУН

Н А С Т О Р О Ж І

український суспільно-політичний періодик,
видання Теренового Проводу ОУН

М Н А Ц Ь К И Й Ш Л Я Х

періодик для молоді, видання Проводу ЗЧ ОУН

Щ О Д А Л І ?

/Думки з приводу Деклярації Проводу ОУН в Україні після закінчення другої світової війни в Європі у травні 1945 р./.

Друга світова війна, що велася між аліантми а гітле - рівською Німеччиною за гегемонію над частиною, а то й цілим світом, закінчилася повною поразкою Німеччини.

Перед українським народом, який зложив так багато жертв в боротьбі проти гітлерівського тирана, зарисувалося питання: що далі ?

Що далі робити нам, коли покінчився змаг імперій, який абсорбував увагу і сили наших обох суперників-ворогів Гітлера і Сталіна. Що нам робити далі, коли в час другої світової війни ще не встигли сповнитися ті сподівання, про які мріяли поневолені гітлеризмом чи большевизмом, народи, в тому числі й український.- Та український народ знав, що влучну відповідь на це незвичайно важке і пекуче питання зможе дати і дасть напевно Провід Української Революції. І цієї відповіді, як наказу до дальшої дії в майбутне, ждав український народ нетерпляче.

Рівночасно Провід Української Революції розумів прекрасно, що в зв'язку із заіснуванням нових обставин, а його обов'язком подати напрямні для майбутніх форм наших визвольних дій.

Організації Українських Націоналістів, як політична і військово-революційна організація, що у визвольний період творить хребет народу і його провід, видала з нагоди розвалу ганебної пам'яті німецького імперіалізму та у зв'язку з закінченням другої імперіалістичної війни в Європі, Деклярацію Проводу ОУН. В цій Деклярації чітко накреслено ті завдання, що повстали перед Українським Самостійницьким Революційним Рухом, та певні зміни форм боротьби на майбутне, які треба було впровадити в зв'язку з новою дійсністю, що заіснувала на наших землях, "а яка позначається збройною боротьбою на рідних мас з жорстокою, большевицькою окупацією, як теж у зв'язку з зарисуванням нової констеляції на міжнародному терені".

Провід ОУН будучи свідомим відповідальности перед історією і народом видав ці нові напрямні після докладної аналізи міжнародного і внутрішнього становища українського народу. У висліді довголітньої революційної боротьби ОУН за Українську Самостійну Соборну Державу, утвердилися в українському народі певні, єдиноправильні ідейні вартості. В першу чергу окристалізувалося поняття Української Нації як вихідної всієї Української Самостійної Соборної Держави, як зовнішньої, кінче потрібної організаційної форми Української Нації.

В дальшому остаточно оформилося і утвердилося становище Українського Самостійницького Революційного Руху відносно :

- а/ стратегії і тактики визвольної боротьби ;
- б/ внутрішньо-українського політичного відтинку;
- в/ зовнішньо-політичного відтинку .

Якщо йде про стратегію і тактику визвольної боротьби , так життя виправдало її одинокую форму - а саме форму безоглядної боротьби з кожночасним окупантом України. Одинокий правильний метод - це революція !

Наші невдачі на протязі нашого історичного тривання, були спричинені між іншим також і потягненими опортуністичних політичних кругів, що намагалися легальним шляхом /і тільки/ і такими ж засобами реалізувати визвольну концепцію. Життя ж показало, що тільки революційна боротьба певно веде до відбудови Української Державності.

На внутрішньо-українському ідейному відтинку оформлено прогресивну програму, що: "синтезує всі здорові соціальні надбання минулого й сучасного та сміло накреслює органічні длі народу напрямні в побудові нового змісту державного життя та нового безкласового суспільства.

На зовнішньо-політичному відтинку Українські Націоналісти-Революціонери стали на тому становищі, що Україна - це вирішний чинник у політичній проблемі східної Європи, який мусить заховати свою підметність. В зв'язку із тим українська політика мусить бути незалежною від всяких посторонніх чинників і орієнтуватися на власні сили . Політична група, що вирагається у віз чужої політики розчислюючи на інтервенцію, підриває віру серед народу, віру на успішність його змагань, депримує його морально, підсилюючи почуття слабосилля і меншеартости, служить цілком чужої, нерідко і ворожій політики /як це було у нашому недавньому минулому/, а тим самим стає шкідливою для національно-визвольної справи.

Безперечно, український народ не може відкидати помічі других народів та не старатися про союзників. Тут справа в тому, щоб ці союзники були співзвучними приятелями без претензії на роль імперіалістичних опікунів.

Як єдино - реального союзника у визвольній боротьбі українського народу слід вважати Спільний фронт поневолених народів спрямований проти російсько-більшевицького імперіалізму /АВН - Антибільшевицький Блок Народів/.

Стоячи на таких ідейно-політичних основах, ясним було , що помімо заіснування нової ситуації, мимо того, що в час другої імперіалістичної війни не здобуто ще Української Держави, на питання : - "Що далі? " - паде відповідь :

"Нам треба й ми мусимо далі гести збройно-революційну боротьбу в ім'я оборони народу перед фізичним та моральним знищенням".

Так! Революційної форми боротьби ми виректиси не можемо; не виречемося без огляду на те скільки це мало б нас коштувати жертв, хоч у жодному випадку жертви ці не будуть так великі, як жертви штучно викликаного більшевниками голоду в Україні, чи більшевицько-німецької війни чи врешті жертви тюрм і концетраків гестапо і НКВД.

Ми революційного шляху не виречемося, ми глибоко переконані про його єдиноправильність. Збройна боротьба була все, е і залишиться надалі єдиним реальним засобом до здійснення визвольних концепцій поневолених народів, в тому і українського.

Справа була тільки в тому, що в Україні заіснував "мирний стан", отже треба було приміняти відповідні форми боротьби до нових обставин. Щоб ці нові форми боротьби мали повну успішність, треба було докладно проаналізувати ситуацію, яка витворилася після війни на світовій арені. А ситуація ця дуже складна.

В першу чергу в наслідок певних противоріччя, що повстали поміж західними альянсами, головню Англією з одної, а СССР з другої сторони, виказують про заіснування симптомів майбутньої, третьої світової війни. В чому ж єуть такі противоріччя?

Англія била Німеччину, бо не могла стерпіти на європейському континенті потуги, яка мала би повну гегемонію над європейськими державами. Але в наслідок війни витворилася така ситуація, що в Європі виросла на місці Німеччини ще більш небезпечна від неї, друга потуга - СССР. Треба припускати, що Англія не схоче терпіти цього конкурента, який загрожує їй не тільки в Європі, але й на Близькому і Далекому Сході, а навіть в Африці. Також і США чують ся загрожені через імперіалістичну політику СССР, який починає діяти в нутрі держав західної Європи й Америки. Коли до цих суверенностей додати ще горячкові зброєння, так не вирішуючи очевидно терміну, можна сміло припускати, що до збройного зудару мусить прийти, без огляду чи цього собі альянси бажають, чи теж ні.

Становище ООН до цих наростаючих конфліктів ясно спречозоване. - "В можливій війні західних альянтів проти СССР ми заінтересовані остільки, оскільки вона несе ще один манс поневоленим народам визволитися від всякого імперіалізму".

Незалежно від цього, ООН, стоячи на становищі незалежної визвольної політики рішлася провадити боротьбу далі власними силами в спілці з другими поневоленими народами. Безперечно, що ця боротьба в мирній обстановці входить у свій найважчий період. Однак годі нам, діячому поколінню узалежнювати наші дії від майбутньої розв'язки. Кров, що зросила і зросить Українську Землю не піде на марне. Вона родитиме все нових і нових борців за велику Ідею.

Хоч війна в Європі формально закінчилася, то Провід ООН стверджує, що події розвиваються в напрямі успішного завершення визвольної боротьби українського народу. "Заіснували лише інші, відмінні умови воєнної переділки, в якій

нам треба бути готовими на найгірше, поб все таки берегти других і себе перед знищенням;

нам треба берегти і розбудувати максимум революційних сил до часу вирішального чергового моменту;

нам треба увійти в новий мирний, післявоєнний стиль революційної боротьби і почати діяти на довгу мету;

нам треба бути там, де нарастають вогнища революційної боротьби, і їм поширвати;

нам треба виробувати нові революційні кадри, нових людей, що дивилися з вірою в майбутнє;

нам треба з масових форм підпільної роботи переклучитися на вузлі, індивідуальні форми концентрації, з кількості на якість, з екстенсивної на інтенсивну роботу, вглиб, а не в шир:

нам треба вмілої конспірації, прецизности в підпільній роботі, підпільно-революційного мистецтва, бо тоді напевно успішно пройдемо важкий період боротьби; нам треба ліквідувати другорядні фронти й дрібні непорозуміння з іншими співзвучними силами в ім'я щільної затаженої боротьби із спільним ворогом".

І, врешті на питання що далі? — паде мужня, лицарська відповідь:

"МИ, ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, ДАЛИ ЗАКЛЯСНОСЬ З НАРОДОМ НА ПОЛІ БОЮ НАШОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ, НА НАШІЙ ОКУПОВАНИХ ЗЕМЛЯХ. РАМЯ В-РАМЯ З РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ І ПОВСТАНЦЯМИ МИ ПІДЕМО В ПЕРШІЙ ЛІНІЇ ДО ДАЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ЗА ВОЛЮ. МИ ЗНАЄМО Й ВІРИМО, ЩО НЕ ДАЛЕКИЙ ВЖЕ ЧАС ОСТАТОЧНОГО ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ І СТВОРЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ДЕРЖАВИ, І ЦЮ ВІРУ ПЕРЕДАЄМО НАРОДОВІ. МИ ХОЧЕМО РАЗОМ З НАРОДОМ ЛІТИ ДО ОСТАТОЧНОЇ ВЕЛИКОЇ МЕТИ. МИ ДАЛІ НЕСЕМО Й ПОНЕСЕМО НАШ ВЕЛИКИЙ ПРАПОР, ЩО НА НЬОМУ НАПИСАНІ СЛОВА :

СМЕРТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ОКУПАНТАМ !
ХАЙ ЖИВЕ ФРОНТ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ !
ВІЧНА СЛАВА УПАВШИМ ГЕРОЯМ !
ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНА СОВОРНА ДЕРЖАВА!

- - - - -

"... Політика українського націоналізму, це свідомість і знання історичних завдань і життєвих потреб України та вміння переводити їх в чин. Політика узгаднює досвід і надбання минулого, місце України в історії та світі, гео-політичне положення, сучасне положення і діяння внутрішніх і зовнішніх сил і діючі сили та змагання на майбутнє. Істотою політики не якісь тактичні маневрування чи гра, як це діється в демоліберальному парламентаризмі, але уміння схопити засадничі цілі, потреби й діючі сили суспільно-історичного розвитку та кермувати й організувати цілим національно-суспільним життям. Засадничою справою політики це в л а д а , організація сили, чину й цілого життя в ім'я певних цілей, програми діяння. Підставою і завданням політики є б о р о т ь б а з а в л а д у й с и л у , організація й р о з б у д о в а в л а д и й с и л и для реалізації н а ц і о н а л ь н о - с у с п і л ь н о ї в о л і , в ім'я головних з а с а д н и ч и х ц і л е й . Влада, сила, чин ідеї та програма діяння визначають політичну діяльність. Політика - це переведення в життя суспільної волі й ідеї для добра, сили й розвитку даного народу й держави. Тому всяка політика мусить схопити підставові діючі сили історичного розвитку та змагати до досягнення засадничих цілей. Правда політика не роздрібнюється на дрібну гру маловажних фактів, але має завжди н а о ц і г о л о в н у з а с а д н и ч у ц і л ь . Вона не лише дає практичну синтезу, спільний знаменник для всіх національно-суспільних сил й ідей на підставі певного плану й під кутом головної цілі, але творить історію. Тільки така політика є правдивою і великою, що для керму цілого національно-суспільного життя, дає організацію сили та план і ціль діяння, та здійснює засадничі, історичні завдання. Тільки така політика впливає на хід історії...

... Треба вміти розрізнити зручних парламентарних партійних тактиків від правдивих державних мужів, політиків - творців, що мають на оці не дрібний хвиловий успіх, але досягнення засадничої цілі й переведення в життя суспільної волі, щоби здобути й утвердити чи поширити владу й силу в ім'я будівництва. Подорожник, що хоче вийти на шпиль гори, сходить нероз в долину чи в бік, аж доки не досягне наміченої цілі. Також і військо при допомозі різних засобів і серед різного поземелля зміряє до наміченої цілі і перемоги, звертаючи увагу на найважливішу точку тяжости й удару. Тому правдиво реальною політикою є політика засадничих цілей і історичних завдань, принципіальна політика боротьби за владу й силу, а не дрібна гра опортуністичної політики. Бо політичним реалізмом не є пасивно пристосуватись до даних обставин, але використати всі існуючі можливості й сили, щоби досягнути г о л о в н у ц і л ь . Суспільно-політичне життя є у постійному розвитку й рості. Треба вміти схопити ті підставові діючі сили та своєю волею кермувати ходом історичних змін, немов керманіч корабля, що використовує силу хвилю, але заодно зміряє до наміченої цілі, з бусолою і мапою.

Кожна політика мусить звернути увагу на :

- 1/ засадничу ціль, ідею, "що робити";
- 2/ мусить перевести докладну оцінку положення й укладу сил й дати всеобіймаючий план діяльності, програму діяння, організацію боротьби й будівництва;
- 3/ мусить дати організацію сил проводу активу й має і означити відношення до других сил внутрі і на зовні;
- 4/ мусить вказати шляхи, способи й засоби для реалізації засадничої цілі.

Політика націоналізму вказує на те, за що бореться український націоналізм, проти кого, якими засобами змагає до здійснення засадничої цілі й ідеї нації в боротьбі за владу й силу.

Політика націоналізму визначає й оцінює історичне положення України й уклад внутрішніх сил і падає що і як нам треба робити, щоби: 1/ визволитися і 2/ збудувати власне державне життя. Політика націоналізму вказує нам, які завдання і цілі стоять перед нами, як хочемо організувати наше національно-державне життя і на яких засадах, врешті якими способами і силами маємо здійснити нашу засадничу ціль. Отже політика націоналізму дає політичну програму розв'язки всіх питань: національних, суспільних, господарських, культурних, виховних і релігійних в часі боротьби за владу й державного будівництва, план діяння, політичну стратегію й політику та організацію сил.

Тєю засадничою метою українського націоналізму є ідея: Самостійної, Соборної Могутньої Української Держави й її всесторонній розвиток й розбудова у велико-державу, яку український нарід здобуде та збудує власними силами шляхом національної революції".

/ Д.Мирон-Орлик: ІДЕЯ І ЧИМ УКРАЇНИ/.

"... Визвольна боротьба і її самостійницька політика підуть своїм твердим і нестримним походом до перемоги. Вестимуть їх усі активні, самостійницькі сили, згуртовані в одній самостійницькій, революційній державній формації, яку очолює УГВР /Українська Головна Визвольна Рада/. Усі політичні елементи мусять зайняти своє становище.

Хто піде в поході - піде до перемоги. Хто протиставиться чи вагається, той-сам стає в таку позицію, що всі здобутки визвольної справи будуть його невдачами, іі тріумфи - його поразками, іі перемоги - його упадком, а іі слава - його неславою. Це були б позиції дуже зближені до позицій ворожих, хоч не в намірах, але всеодно в наслідках. Ставати на такі позиції тепер, маючи змогу зайняти позитивне становище, було б з національного погляду і власного політичного добра - нерозумно і самовбивчо.

Рішитися на одну або другу сторону - доведеться всім, кожному політичному чинникові, кожному угрупованню. І то скоро.

Усі національно здорові елементи та всі позитивні, тверезі політичні чинники напевно знайдуть своє належне місце та свою творчу роль в одноцілому визвольному фронті. Ціла здорова українська еміграція з'єднується з визвольною боротьбою в Україні в одностайній самостійницькій політичній дії, в одній державній формації, під керівництвом революційного найвищого державного органу України - Української Головної Визвольної Ради.

/ С.А. Сірий :ДО ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ КОНСОЛІДАЦІИ/.

НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ ПІД МОСКОВСЬКОЮ ЗАГРОЗОЮ

/ Вісті з рідних земель /

Війна на великих світових фронтах закінчена, але в Україні вона продовжується. По одній стороні стоїть московсько-більшевицький імперіаліст загарбник, мучитель і кат народів, озброєний від стіп до голови, а по другій стороні стоїть український народ і його революційно-визвольна сила - Українська Повстанська Армія / УПА /, озброєна крім зброї ще й святою ідеєю і героїським лицарським духом та вірою в абсолютну правоту справи, за яку бореться. Московсько-більшевицькі імперіалісти намагаються при допомозі звірств, терору і мордів за всяку ціну вдерхати Україну в жахливій неволі, проти чого українські повстанці враз з цілим українським народом зброєю і кров'ю промочують шлях до визволення України і встановлення на Сході Європи такого порядку, в якому будуть вільними народи і людина. Сили обидвох нерівні, але велич і героїзм боротьби українського народу в тих обставинах - тим більші.

З незлічимої черги подій, які відбуваються в Україні, багатих у факти жорстокого більшевицького терору і звірств та славної боротьби УПА і цілого народу подаємо нижче низку фактів - вирізків з краєвої дійсності.

1. Б л о к а д и

Одним з методів боротьби сталінських розбихак-енкаведистів проти українського революційно-визвольного руху є т.зв. блокада. Блокада звичайно получена з облавами, арештами, ревізіями, побоями населення, шуканнями за криївками, західками, масовими грабунками селян плюс зрадницька робота сексотів і провокаторів. Нижче подаємо опис блокади / а таких на землях України - тисячі / в Галицькому районі, Станиславівській обл., що тривала від 22.VII. до 1.IX. 1945 р.

Передвісниками блокади були наскоки на окремі села і господарства, рейди менших груп військ НКВД та масове придержування стариків, жінок і підлітків, допитуваних енкаведистами при допомозі підступів, застрашувань і побоїв. Більшість придержаних по короткому часі звільняли / одна - дві особи /. При переслуханню послуговувалися сексотами, які обов'язково "попадали" в руки під видом арештованих, а одночасно вербували нових. Блокаду переводили війська НКВД Галицького, Войнилівського і Жовтневого / нова більшевицька назва / районів та відділи обласних НКВД з тим, що по селах тоді квартирували фронтові частини ЧА і їх присутність сприяла енкаведистським операціям. Цілий відділ військ поділявся на три оперативні групи. Кожна група мала окремий штаб і діяла на терені 9-10 сіл, змінюючи часто місце постю. Всі групи підлягали штабові, що квартирував в Галичі.

Ціллю операцій, як судити по методах було: 1/ шляхом детальної прочіски лісів, луків, кількакратно на більшому відтинку, та шляхом нічних засідок, рейдів і маневрування - поставити в безвихідне положення відділи УПА, змусити до чолового бою і тим ліквідувати їх і 2/ шляхом висп, провокацій

і відкриття кришок - розгромити остаточно організаційну сітку і стероризувати до неприємності населення.

Методи розшуків: Найперше була проведена прочістка лісів. Після того відділи КДБ розквартирувались по селах, але в перших днях розшуків не переводили. Обмежувались до ведення розвідки, обсервування, контактування з агентами-сексотами під претекстом трусів в їхніх хатах, на допитах в сілраді, - покликаючи буци: то по господарських справах і конспіративних стрічах, а далі - ходили по хатах за харчами, допитували звичайних, до нічого непричасних старших громадян, дівчат, нелітніх дітей, яких забирали прямо з вулиці, поля і т.п. По зібранні відомостей і по виснаженні, приступили до розшуків за кришками. При цьому головно покладали на те, щоб тортурами змусити стариків, жінок і дітей до вказання де хто скривається, де кришки, котрі дівчата працюють в організації і т.п.

Приклади: в с. Косарів придержали кількох хлопців /з 29 р./ биттям та застрашуваннями хотіли від них видобути якісь зізнання. Хлопці цілу ніч відержали гідно і нічого не сказали. Тоді їх звільнили, а збрали на допити кількох стариків / від 50 до 60 літ/. Від тих також нічого не довідалися і по 24 годинах звільнили... Після цього придержали 80 літню бабусю. Обіцяли їй різні речі, коли вона скаже де скриваються підпільники. Врешті "давали" їй корову, а коли й це не допомогло, тоді буками прогнали старушку зі штабу. Хто зі задержаних щонебудь сказав, того держали 10-15 днів і тягнули слідство.

До розшуків кожна група мала приділений свій відтинок села /участок/. Осередком виділялись по 6-20 осіб до шукання за кришками, зложені зі спеціально виготовлених і досвідчених енкаведистів, озброєних до всього ще й у двометрові дроти. Надзви - чайно ґрунтовні розшуки робили в тих господарствах, що представлені були сексотами, як наші симпатичні, а далі - де з родин хтось скривається, де є молоді жінки, які не могли виказатись листами, чи іншими документами про те, де перебувають їхні чоловіки / в смерть чоловіка не вірять.../. В провіряваних господарствах шукали дротами головно в тих місцях, де сподівалися знайти кришку: в стодолі, в стайні, - звичайно близько і підвалин і фундаменту, в кутах, під жолубом, по-під стіни, а також із зовні цих будинків, - рідше в хатах і городах. В господарствах, виснажених, шукали кругом всіх будинків, близько підвалин і фундаменту їхали дроти /таксамо і в середині/, в хатах розвалювали печі, і кухні, перекопували токи в стодах, рили глибокі ями в хатах під ліжком, печі, в коморах і сінях. Були випадки, що вбивали кругом стін дроти у віддалі 10-15 см. один від одного. Докладно провіряли подвіря, сади, зокрема в кукурудзах, картопні і по грядках. В деяких селах такі провірки були тричі повторювані протягом першого тижня блокади. Там де були всіпи з людьми, розшуки обмежували виключно до всіпного місця. Крім того перетрушували всі господарства, хати, горіща, стайні, стодоли /перекидували снопи, солому, сіно, шукали в цивницях, коморах, в шафах, скринях, при чому деякі речі крали/. Провірявши села, перекинулись на луки і береги річок, потічків, млинів, замінних горбків, ярів. Спеціально шукали там, де були будьякі підозрілі позначки /стежка, столочена трава, всохлий кущ, свіжо зломані галузки дерев/. В таких місцях вбивали дроти і коли дрот зупинявся, забивали молотком, коли й це не помагало, тоді розкопували, викидали камінь, чи інший твердий предмет і знову забивали дрот. Коли дрот не стрічав жодного опору, витягали та забивали в новому місці. - Докладно прочістку великих масивів переводили під кінець, сподіючись, що

по перешуках сіл багато підпільників були змушені шукати при-
міщення в лісі: Ліс обкладали кругом заставами /брали до цьо-
го і бронтові частини ЧА/, а також робили застави по дорогах,
полянах і пролісках /лініях/. Поміж заставами ганялись кінні
роз'їзди. Їхні частини переходили ліс розстрільною. Ліс нама-
гались провітрити з найбільшою докладністю. Кривок шукали в
час прочіски ліса і по її переведенні, за тими позначками, як
і в дугах /стежки, береви ярів, потічки/. В ліс заходили тихо,
старались при порушенні не робити найменшого гамору. Стріляли
тільки в конечних випадках. Первірка починалась в ранніх го-
динах, а закінчувалась по-полудні, коли всі війська стягались
в село. Були однак випадки, що в лісі задержувались до сумерку,
а то й ночували та чатували, чи не вилізе хто з криівки.

У селак і лісах поробили обсерваційні пункти. На тако-
му пункті приміщувався енкаведист з далековидом та зомв і по-
давав свої спостереження через чергового, що стояв поблизу, до
штабів чи груп. Коли зорець запримічував, що хтось втікає або
окривається, або жінка несе істи худобі у стайню, чи йде до
стодоли, тоді приходили большевики і переводили допит та ре-
візію. Обсерваційними пунктами служили церкви, високі дерева
і горби. Ніччю розсилали підслухувачів, які тихо /навіть бо-
ссніж/ розмішувались в поодиноких господарствах і підслухува-
ли, чи хто не надійде, або закашляє в криівці. Робили засідки,
не зважаючи на погоду, на підступах села, головню при дорогах,
що ведуть від сторони лісу, на стежках, мостах, кладках, голо-
внішніх бродях, на головних пунктах через які обов'язково тре-
ба переходити, рідше в ярах, потоках, дугах. Днем засідали в
кукурудзах /двох - трьох/, обсервували рух. Перед проходимими
з'являлись несподівано, задержували їх і легітимували.

Підсумовуючи це все, стверджено, що ворог акції не виграв
Майже не було випадку, щоб самочинно вжрили якусь криівку, як-
що не було воєни, чи провокації. Мимо докладної підготовки, ми-
мо великих сил ворога, мимо широко застосованого терору, під-
ступів, провокацій, сексотів та всіх інших підлих і жорстоких
методів, мимо того, що ворог перекинув все до гори коренем в
кожному господарстві, переглянув кожний корч, простижав дрота-
ми кожну п'ядь землі, - однак сітки організаційної і відділів
УПА не змигнув і вони далі ще діють та
д а л ь ш е н е щ а д н о б ' ю т ь н а і з н и к а -
о к у п а н т а . Також в час блокади відділи УПА, боївки і
поодинокі революціонери насакаували несподівано на сталінських
душогубів і били їх із засідок, в сутичках і де тільки попало.
Приміром: біля села Суботова відділ під командою Т. звів ціло-
денний бій з переважачими силами ворога. Ворог втратив кіль-
кадесят вбитими і стільки ж раненими; в с. Вікторів СКВ /Са-
мооборонний Кучевий Відділ/ прогнав кулеметним вогнем 20 ен-
каведистів, які перевіряли село і побивали людей, а біля с. Га-
нівцець двоє повстанців вбили 7-ох енкаведистських душогубів і
9-ох раняк. Таких боєвих і геройських картин сотні а то й ти-
сячі.

Повище - це тільки один образок тої дійсности, в якій ве-
де сьогодні боротьбу український нарід проти большевицьких лю-
доїдів.

ІІ. Б о л ь ш е в и ц ь к і з в і р с т в а .

Російсько-большевицькі загарбники є абсолютно безсильні
супроти наших ідейних правд. Всі їх підступи, бали і облуда

відбивалися і відбиваються об наш ідейний панцир і нашу зброю. Ворог бачить, що йому не скувати душі народу і його пориву до боротьби за вільне і незалежне життя, тому пиняться з люті і стосує найжахливіші звірства супроти українською народу. І так, 11.VIII.45 р. в с. Кабен /Буковина/ група енкаведистів в силі 30 осіб заатакувала 5-ох членів ОУН, які по героїськи відбивали наступ опричників. Підчас бою трьох членів ОУН згинуло, а двох /Василь і Сербієнко - обидва наддніпрянці/ одержали тяжкі рани і попали в руки ворога. Цілий день їх тортували, але вони не зрадили ані словом організаційних тайн і держалися, як пристало українським революціонерам. Тоді бандит - старший лейтенант нігб наказав привести трьох старших громадян зі села Дропинець і для застрашення населення в присутності цих людей сталінські бандити відтяли обидвом раненим полові органи, а опісля викинули їх на гній, де вони серед жахливих мук померли. Знову ж 27.VIII.45 р. в с. Білі Ослави /Станиславівщина/ сталінські посіпаки вбили 10-тилітнього хлопця, що пас худобу та зранили одного селянина-інваліда. В с. Чорний Потік замордували двох хлопців, а їхні трупи вкинули до криниці. Таких випадків, які мають масовий характер - тисячі. Ми наведемо тут ще декілька.

22.8. в с. Тумир /Зупільський район, Станиславівська обл./ більшовики вбили без жодного претексту чоловіка і жінку, які повертали з поля до дому.

14.9. в с. Дзвиняч, замордували старого чоловіка, який йшов до праці.

14.10. енкаведисти, вертаючи з розбійницьких акцій, заатакували в с. Рибів /Дрогобиччина/ 20-тилітнього юнака, який щойно повернув з Німеччини.

15.10. в с. Трускавні знайдено в пивниці трупа 47-літньої жінки, яку більшовики знасилували й замордували а потім пограбували її майно.

16.10. енкаведисти силою 70 опричників напали на с. Гаї /Дрогобиччина/ і замордували між іншими також 13-літню дівчину, яка боялася сталінських бандитів і не хотіла відчинити їм хати.

Сталінські бандити в своїх звірствах, мордах і побоях не поминають навіть в нічому невинних жінок. Вони напали 17.8.45р. в с. Рогізній /Старосамбірщина/ на одне господарство й не заставши в дома нікого крім жінки, почали її катувати та вигукувати, що її син у бандерівцях.

Немало таких випадків в Україні, де діти українські відважно протиставляються ворогові. Наприклад: 1.8.45 р. один старшина енкаведист, ідучи селом Гудники, намагався пограбувати одне господарство. Жінка стала в обороні свого майна. Паний енкаведист почав ганятись за жінкою: Тоді трьох юнаків схопили цього бандита і вкинули до рова.

В кожному українському селі вже начислюється десятки помордованих і змасакрованих більшовиками людей, більшість яких це жіноцтво, підлітки і старики, які не можуть завжди втікати перед сталінськими людододами і залишаються в дома. Звірства, що їх виправляють більшовицькі бандити над українським народом, переходять всякі поняття. Навіть некольні фрагменти Дантого і порівнянні із звірствами більшовиків - це тільки невірне тінь тої страшної дійсності, яка чорною зморю простягається над Україною. Та український народ не паде на коліна перед окупантом - звіром, але веде завзяту й нещадну боротьбу проти тиранії, тоталізму й деспотії більшовицьких кривавих олігархів.

III. Б о л ь ш е в и ц ь к і п р о в о к а ц і і .

Крім одвертих форм боротьби, як терор, вбивства, арешти, вивози і т.п., що їх стосує червоний московський варвар в боротьбанні українського революційного руху, він ще примінює дуже широко загрошену східну провокацію.

Наприклад, до с. Свиник /р-н Турка, Дрогобицька обл./прийшли ніччю 100 большевицьких дуногубів. Вони представили себе за відділ українських повстанців. Селяни, що не розкусивши підступу ворога, повірили, що це повстанці, почали радо жертвувати харчі. Після того, як населення виявило свою прихильність і допомогу, червоні скинули маску і заарештували всіх тих людей, що давали харчі. Арештованих селян страшно тортурували: били, виривали волосся, ломали руки, вибивали зуби, саджали по декілька разів на розпечену кухню. Крім того роду провокацій большевики примінюють ще й такі: перебираються в різні мундури, закладають тризуби на шапки і йдуть селами та подають себе всюди за українських повстанців. Такі провокативні енкаведистські групи нападають на українських селян, силою добуваються до хат, грабують все, що попаде під руки, чинять всякі звірства, а навіть забирають зі собою людей. Все роблять вдаючи повстанців. Звичайно при таких провокативно-бандитських нападах вигукують до людей: " ми боремося за Україну, тому нам все вільно". Наприклад, в с. Погоня /Тисменницький район/ така провокативна банда напала і пограбувала монастир. Подібні банди переводили масові грабунки в селах Буковини. Не від речі буде згадати, що в таких провокативних акціях большевикам допомагає зпівний повокатор Барановський, Кошик та ім подібні.

Такими методами окупант хоче скомпромітувати українських повстанців в очах українського населення і відвернути його під боротьби за волю і незалежність своєї батьківщини. Але населення розпізнає й демаскує кожду провокативну вилазку большевицьких бандитів хоч би вони як себе маскували, бо ж вони грабують і мордують людей в білий день у своїх мундурах, а вночі приходять робити те ж саме - перебрані.

/ Продовження в наступному числі/.

В НОВІЙ ДІЙСНОСТІ, ЩО СТВОРИЛАСЯ ПІСЛЯ РОЗГРОМУ ГІТЛЕРИЗМУ-ЗАШІЗМУ, ЄДНІСТЬ НАРОДІВ У БОРОТЬБІ ПРОТИ ЄДИНОГО ТЕПЕР ВОРОГА ІХ СВОБОДИ, БОЛЬШЕВИЗМУ, НЕ ТІЛЬКИ НЕ ОСЛАВЛА, АЛЕ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗМІЦНІЛА У ВСІХ ВІДНОШЕННЯХ ТА НА ВСІХ ДІЛАНКАХ ЖИТТЯ, ПОГЛИБЛЮЮЧИСЯ З ТИМ ПЕРЕСВІДЧЕННЯМ, ЩО СУТТЄВА НІКИМ І НІЧИМ НЕЗНИЩЕМА СИЛА РЕВОЛЮЦІЇ НАРОДІВ ЛЕЖИТЬ В ІІ НАЦІО - НАЛЬНІЙ І СОЦІЯЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ, ПОСТІЙНІЙ СПІЛЬНІЙ БОРОТЬБІ НАРОДНІХ МАС ПОНЕВОЛЕНИХ БОЛЬШЕВИЗМОМ НАРОДІВ ЗА ІІ НАЦІОНАЛЬНІ І СОЦІЯЛЬНІ ІДЕАЛИ.

СЛІДАМИ СЛАВИ У П А А Р М І І .

В цілій Україні, а головно в її західних областях, кипить завзята збройна боротьба. За краєвими підпольними виданнями, як "Інформатор" і др., подаємо низку фактів із незлічимої черги подій, які відбуваються в Україні і є відзеркаленням славної боротьби Української Повстанської Армії і цілого народу за свободу й незалежність.

В боротьбі проти сталінських бандитів сотня УПА під ко-мандою хор. Ч. звела 8.7.45 р. 6-ти годинний бій зі спец.гру-пою большевиків в числі двох курнів, біля села Хухолова /Ро-гатинщина/. Большевики намагались оточити сотню. Сотня під вмілим командуванням командира прорвалася з оточення, розри-ваючи большевицьку спецгрупу. Большевики панічно втекли, зали-шаючи на полі бою 36 вбитих, 28 ранених, між ними двох капі-танів нквд. По нашій стороні 8 вбитих і двох ранених.

9.7. одна чота УПА зробила засідку над Дністром біля се-ла Довге /Станіславівщина/. З засідки вбито 16 большевиків, між ними секретаря райпарткому та капітана нквд. 11 большевиків поранено. По нашій стороні втрат не було.

11.7. чота УПА зробила засідку на шляху Станіславів-Калуш. Знищено два ворожі авта, вбито двох майорів і одного полковни-ка нквд.

11.7. великі з'єднання військ нквд, числом 10 тисяч, роз-почали блокаду Чорного Ліса з 12-ти літаків, які безперервно кружляли над лісом від 4-тої год. ранку і скинули велике чи-сло бомб. Однак, перебуваючим в той час в лісі куріням нічого не пошкодили. Наші відділи швидко перебули блокаду і не по-несли більших втрат.

17.7. чота УПА зробила засідку в с. Олешів /Станіславів-щина/ на большевиків, які везли арештованих. Большевиків роз-бито. Арештованих звільнено. Вбито 16 большевиків і кількох поранено.

22.7. чота УПА звела бій з большевицькою спецгрупою б.с. Грушка /Товмачина/. Вбито 5-ох енкаведистів, між ними двох лейтенантів нквд.

24.7. чота УПА наскочила на большевицьку заставу б.с. Го-брівляни /Калушина/. Вбито кількох старшин нквд.

24.7. одна чота УПА зробила засідку на шляху Кричка-Яблін-ка /Станіславівщина/. Цією дорогою большевики вели арештованих. Большевиків розбито, арештованих звільнено. Ця сама чота чоти-ри дні пізніше наскочила на райцентр Солотвина та забрала увесь хліб з пекарні.

Один з рейдуючих курнів увійшов до с. Хриплин б. Стани-славова. В цьому селі зроблено великий мітинг, на якому було багато українців зі СУЗ, а навіть росіян-залізничників. До чих промовляв стр. Перець, уродж. СУЗ. Присутні на мітингу ці-лий час потверджували правильність промов, а начальник стан-ції /росіянин/ так розчулився, що аж розцілував промовця.

28.7. відділ УПА розгромив коло Лютовиск, Старосамбірщи-на/ групу большевицьких пограничників. Між вбитими був майор і лейтенант нквд.

31.7. Відділ УПА під ком. пор. Ч. заатакував сильно укрі-плену залозу військ нквд і стрибків в с. Гаврилівка /Надвірня-щина/. По двогодинному бою ворого розгромлено. багато полягло на полі бою, а решта розбіглися. Здобуто зброю, амуніцію та інший боевий виряд. По нашій стороні втрат не було.

2.8. відділ УПА звів бій з більшою силою пограничників коло сс. Лютовиска і Хміль /Старосамбірщина/. Ворогові завдали допкульних втрат. По нашій стороні один вбитий і трьох ранених.

7.8. в с. Суботів /Б.Галича/, сотня під командою Т. звела цілоденний бій з переважачими силами ворога. В розгарі боротьби доходило кількакратно до рукопашних боїв. Повстанці завдали ворогові допкульних втрат.

7.8. сотня під ком. Я. звела завзятий цілоденний бій з військами НКВД. Ворог мав кількадесят вбитих і велику кількість ранених.

8.8. в с. Репужинці /Буковина/ повстанці спалили місце - вий радгосп, спиртзавод та кілька інших ворожих об'єктів.

15.8. відділ УПА під ком. І. наскочив на большевиків з райцентру, які квартирували в с. Волосові /Станиславівщина/. Вбито 7-мох большевиків і кількох ранено. По нашій стороні втрат не було.

16.8. п'ятсот большевицьких бандитів наскочили на відділ ком. Ч., який квартирував з двома сотнями в лісі /Товмацький р-н/. Повстанці, не дивлячись на переважачі сили ворога, привітали його цільним вогнем своєї зброї. Бій тривав цілу годину. Відділ пробоєм вийшов з оточення. Ворог втратив 80 вбитих і понад 100 ранених. Наші втрати: три вбиті і один легко ранений. Другого дня большевики говорили на мітингу в с. Колинці, що їх впало тільки 30, а "бандерівців" аж двісті...

17.8. залоги військ НКВД Тисьмениці і Товмача робили перевірку ліса над Дністром. В лісі наткнулися на відділ УПА. Розпочався завзятий рукопашний бій, який тривав кілька годин. Наш відділ прорвав ворожі лінії і відв'язався від ворога, який мав 30 вбитих і 13 ранених. Наші втрати: 7 вбитих і 3 ранених.

27.8. більші з'єднання військ НКВД облажили ліс коло с. Кінчаки Старі /Сзупільський район, Станиславівська обл./ В лісі вквартирував відділ УПА під ком. Ч., який побачивши підходячих большевиків дав наказ до наступу. Сотні УПА розгорнулися до наступу і вдарили на всіх відтинках по ворогові. Бій тривав двітори години. Большевики потерпіли великі втрати, не могли подолати повстанців не зважаючи на свою чисельну перевагу та відступили в село. Повстанці здобули на полі бою 6 ворожих кулеметів і багато амуніції. Ворог втратив понад 100 вбитими і стільки ж раненими. По нашій стороні втрат не було.

29.8. Більший відділ пограничників - НКВД оточив в лісі одну соту повстанців /Старосамбірщина/. Повстанці не зважаючи на десятикратну перевагу ворожих сил, пробилися з оточення і завдали ворогові допкульних втрат.

28.10. Більші з'єднання військ УПА виконали велику боєву операцію на обласний центр м. Станиславів, в якому знаходились гарнізони військ НКВД і великі залоги ЧА. Наступаючі війська УПА обстріляли гарнізони, НКВД, завдали ворогові втрат у людях та здобули м.ін. велике фабричне заведення Марголес. Ворог кинув до бою артилерію і танки. Відділи УПА, виконавши успішно покладене своїм командуванням завдання, відступили по його виконанні без власних втрат. Ця акція проведена на велику скалю на один із найважливіших центрів ворога з повним успіхом - викликала серед українських народніх мас, як різнож і у ворожому середовищі, дуже велике враження. Воно тимбільше, що перед тим тут відбувався "парадний" перемарш великих сил ЧА, НКВД, НКГБ, та відбувались

великі облави і блокади лісів і районів опанованих повстанцями, після яких гадюча большевицька пропаганда кричала вже про "повне знищення" УПА. А тимчасом ані п'ять "звернень уряду УРСР", ані фабриковані каяття і "ходженіє з повинною", ані концентрація ЧА, НКВД, ані облави, блокади, ані зрадницька робота большевицького охвістя - сексотів не знищила нашого визвольного руху і збройної сили УПА. По всіх "тріумфах" ворога вона виростає на ново і на ново громить окупанта та його прихвостнів. Бо до боротьби виступив вже в цілому український нарід.

о о о О о е о

М Е М О Р І Я Л

Уряду Української Народної Республіки /УНР/ і Української Головної Визвольної Ради /УГВР/ на Мірову Конференцію в Парижі.

Як нас повідомлено, делегат Уряду УНР та Генеральний Секретар Закордонних Справ УГВР, як делегат Української Головної Визвольної Ради, переслали до Секретаріату Конференції 21 націй в Парижі та поодиноких делегацій спеціальний меморіал, де з'ясували становище українського народу до питань, що є предметом нарад згаданої конференції.

Текст цього меморіалу подаємо в цілості.
/ Редакція/

ЕКСЦЕЛЕНЦІЄ !

Уряд Української Народної Республіки, який знаходиться на еміграції і Українська Головна Визвольна Рада, яка, як державна влада, знаходиться в Краю та в сучасний момент керує змаганнями українського народу за його визволення та повну державну незалежність, — уповноважили нас заявити Вашій Ексцеленції, що слідує:

1. Ми протестуємо проти того, щоб делегація т.зв. уряду Української Радянської Соціалістичної Республіки з п.Дмитром Мануїльським у проводі, репрезентувала Україну на Міровій Конференції та промовляла в імені українського народу, бо уряд УРСР не є покликаний до життя вільною волею українського народу та є накинений Україні московською централею комуністичної партії. Від часу, від коли більшовики завоювали територію Української Народної Республіки, в 1920 р., не було на Україні ніяких вільних виборів. Уряд УРСР держиться при владі тільки завдяки брутальній силі НКВД та Червоної Армії, яка окупувала Україну по кривавій війні в роках 1917-21, змушуючи український національний уряд перенести свою діяльність закордон, звідки він систематично протестував і протестує проти окупації України. На українських землях український нарід продовжував боротьбу проти більшовицького режиму в повстанчих і підпольних формах, в якій часто приймали участь також провідні українські комуністи, за що вони були безпоміжно винищені Москвою.

2. Ми протестуємо також проти виступів пана Мануїльського, який, прикриваючись іменем України, заступає на практиці імперіалістичну політику уряду ССРСР. Ми заявляємо зокрема, що український нарід не солідаризується в жодному відношенні з п.Мануїльським в таких його заявах, як в справі Індонезії. чи Греції. П. Мануїльський надає своїм виступам познач оборони демократичних свобод для різних народів в час, коли український нарід позбавлений свого права на повну державну незалежність, не гворячи навіть про елементарні права свободи людини на Україні. В цей спосіб, всупереч інтересам України, п.Мануїльський піддержує політику московського уряду, якого він є вірним сателітом.

3. Заявляємо, що репрезентувати український нарід на Міровій Конференції можуть тільки умандатовані представники українського народу, які в противенстві т.зв. делегації УРСР, репрезентували б його незалежну волю та захищали б інтереси

українського народу на Форумі Мирової Конференції і тому ми просимо допустити українську умандатовану делегацію на Мирську Конференцію.

Український народ має право на незалежну репрезентацію на Мировій Конференції з огляду на свою постанову в часі другої світової війни:

а/ Вже з перших днів війни український народ зайняв поразно негативне становище до держав Оси. В рр. 1939-40 Уряд Української Народньої Республіки на еміграції офіційно задекларував свою повну солідарність з західними демократіями в їх боротьбі проти агресії Німеччини, яка в той час заключила договір приязни з Соведами, що причинився до безпосереднього вибуху другої світової війни.

б/ Від 1941 року український народ провадив боротьбу проти Німеччини. Українсько-німецький конфлікт почався безпосередньо після того, як німецька армія ввійшла на українську територію. В дні 30. червня 1941 року Українські Національні Збори у Львові покликали до життя Тимчасове Українське Державне Правління на українських землях і цим актом український народ заявив свою суверенну волю до незалежної самостійної держави. Домагання гітлерівського німецького уряду, заперестати відбудову самостійного українського життя й розв'язатися, Тимчасове Українське Державне Правління відкинуло. У висліді члени Правління були арештовані й заслані до концтаборів, при чому трьох з них гестапо замордувало.

Відтак прийшли масові арешти українського патріотичного елемента, а вся українська визвольна боротьба перейшла у підпольні форми. До найбільших розмірів дійшла визвольна боротьба українського народу в формі повстанчих дій Української Повстанської Армії /УПА/, яка зродилася при кінці 1942 р. і яка діє досі. УПА нищила німецькі заклади в Україні та, опановуючи цілі простори України, виконувала на них суверенну владу, унеможлижуючи до них доступ німцям. В цей спосіб український народ у великій мірі причинився до розвалу німців на сході. Повстанська і політична боротьба українського народу велася в той час і ведеться сьогодні під керівництвом Української Головної Визвольної Ради /УГВР/. Водночас українці, що, не зважаючи на їхнє вороже відношення до большевиків, служили в Червоній Армії, вирішально вплинули на упадок Німеччини та на спільну перемогу альянтів.

4. Заявляємо, що незалежно від закінчення другої світової війни, війна на Україні не скінчилася. По розвалі німецької агресії, український народ далі продовжує свою визвольну боротьбу проти большевицького тоталітаризму, за повну державну незалежність. В цей спосіб українці борються сьогодні за ті самі ідеали, що за них український народ боровся в часі другої світової війни. Свою боротьбу український народ веде в одному спільному фронті народів поневолених або загрожених большевизмом, що об'єднуються в Антибольшевицькому Блоку Народів /АБН/ та в інших аналогічних організаціях. Українська визвольна боротьба проходить під гаслом свободи народів і людини. значить Україна остає вірна ідеям демократії, яких здійснення ставить собі Сучасна Мирова Конференція, принаймні поскільки йде про більшість її членів. Ми є глибоко переконані в тому, що так довго як довго Червона Армія і частини т.зв. НКВД будуть перебувати на Україні та в омежних краях і як довго український народ і сусідні народи не будуть мати змоги у спрвді вільних виборках виявити своєї справжньої волі, отже як довго в світі не будуть здійснені ідеї демократії, а народи будуть поневолювані тоталітарними режимами, - так довго існуватиме загроза скорі нової війни.

Прийміть, Екссцеленціє,...

/ слідуєть підписи /

М Е М О Р І Я Л

АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКОГО БЛОКУ НАРОДІВ / АБН /
НА МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ В ПАРИЖІ .

Секретаріат Комітету Антибольшевицького Блоку Народів повідомляє нас про те, що від Комітету Антибольшевицького Блоку Народів внесено на Мирову Конференцію меморіал.

В згаданому меморіалі Комітет /АБН/ звертає увагу Конференції на імперіялістичну роль ССРСР на цілі, які поставили собі народи, зорганізовані в АБН.

"Головною ціллю АБН - читаємо в меморіалі - є знищення більшовизму й установа нового порядку в Середній та Східній Європі і підсоветській Азії, що в його основі лежать би принципи самовизначення народів, самостійних національних держав в етнографічних границях і ідеї соціальної справедливості і добробуту широких мас".

До цієї цілі прямує АБН пляхом революційних сил внутрі ССРСР, бо вважає "зовнішні умовини другорядною, допоміжною силою, а в революційний народній здвиг внутрі ССРСР і в державах - сателітах ССРСР, головним рішавчим фактором".

"Найкраща кон'юнктура /війна/ не може бути достаточною причиною для повного розвалу ССРСР, якщо не будуть взяті під увагу революційні сили внутрі ССРСР і в його "сфері впливів".

Дальше в меморіалі звертається увагу Конференції на вклад народів, об'єднаних в АБН у боротьбу по стороні Об'єднаних Націй з вірою, що здобудуть собі свободу, що принципи Атлантийської Карти після розгрому нацизму будуть застосовані до всіх народів, які брали участь у боротьбі проти нацизму.

З жалем стверджують народи сьогодні об'єднані в АБН, що теперішній режим в їхніх країнах нічого спільного з демократією ані зі свободою не має. Совети і большевицькі правительства в васальних державах ССРСР проводять політику терору й насилля, а голопова ними демократія є тільки пропагандивною фікцією.

Політичні тенденції ССРСР є імперіялістичні. Ціллю Советів є здобувати панування над цілим світом. Супроти того народи, об'єднані в АБН, стверджують, що теперішній мир є фікцією - і останеться фікцією доки існує ССРСР зі своїми воєнно-імперіялістичними плянами.

Супроти такого стану речей, народи, об'єднані в АБН, спираючись на Атлантийську Карту та 12 точок Трюмена, домагаються, щоби принципи повної національної і особистої свободи були застосовані до всіх народів; отже, щоби і народам ССРСР і державам сателітам ССРСР була дана можливість таких державно-політичних устроїв, як вони хочуть і здійснення всіх демократичних прав і свобод кожної людини.

Народи, об'єднані в АБН, домагаються, щоби їхні революційні уряди та центри і Визвольні Ради були признані за Тимчасові Провісління і парламенти заінтересованих націй, а повстанські революційні армії - признані як воюючі армії.

Тоталітарно-большевицький ССРСР як імперіялістична та анти-демократична сила, що угнітає всі народи, які знаходяться в складі ССРСР і держави сателіти, та як агресивний чинник, що загрожуює цілому світові, повинен бути виключений з Організації Об'єднаних Націй, а його большевицькі керманічі поставлені перед міжнародній суд за цілий ряд таких злочинів проти людства,

як масовий терор, організація планового голоду, агресивні війни, порушення міжнародних договорів і т.д.

В кінці меморіал звертає увагу представникам на Мірній Конференції в Парижі, що миру так довго не буде, доки не будуть переведені в дійсність постулати видвинені декларацією та платформою АЕН, доки не буде знищений світовий агресор, поневолювач народів і людини, ворог цілого цивілізованого людства - тоталітарний імперіалістичний більшовизм та доки не повстане на руїнах СРСР Блок Держав Вільних Народів.

О. Михайлюк

УКРАЇНА ЧИ МАЛОРОСІЯ ?

Майже 300 років минуло від тоді, як нещаслива Переяславська Угода висунула два розв'язання, дві відповіді на це, основне в житті українського народу, питання - Україна - відповідали Бигшевський, Дорошенко, Мазепа, козацькі літописи, автор "Історії Руссов", Котляревський і, нарешті, з пророчою силою - на - завжди і безсповоротно - Шевченко ...

- Малоросія, - заявляли представники "малоросійського дворянства", приборкане московським "святішим синодом" духовенство, спокупені Погодіном галицькі москofilи, київські чорносотенні професори, тисячі скацанілих провінціальних урядовців і просто міщанська, обивательська маса.

В часи навіть найбільшої слабости української культури і громадянської думки можемо простежити дві, яскраво виявлені, лінії розвитку: самостійницьку - українську і "малоросійську". В 19-му ст., наприклад, це яскраво було продемонстровано в спорі про те, як має розвиватися українська мова. Злякавшись перших, не завжди вдалих, але завжди рішучих і плідотворчих спроб наших європеїзаторів П. Куліша, М.Старицького перекладати скарби світової літератури українською мовою, колишній кирило-методіївець М.Костомаров засуджує їх, як непотрібні, прирікаючи нашу літературу на роль літератури "для хатного вжитку". А тим часом Левицький - Нечуй уже мріє про визволення молоді реалістичної прози від впливів ворожої своїм духом московщини, тим часом починає свою діяльність Франко, уже десь росте непримиренна Леся Українка. Але гіпноза міцної і дуже активної "російської" духовности була дуже потужною. Це в різних формах - але завжди відчутно - давалося в знаки в роки Визвольних Змагань. Нерішучість в урядових, близьких до Центральної Ради, колах; неспроможність для багатьох відійти від традицій царської старшинської касти в часи реставрації Гетьманщини; постійне вагання на лівім крилі, що виходили з концепції про неможливість щось зробити без керівництва з боку "старшої сестри" - російської демократії, - усе це було наслідком свідомого чи несвідомого виховування в душі "малоросійському" - тобто в душі визнання своєї неповоротности.

Але, попри поразку в змаганні воєнному, попри конечність для Уряду і армії УНР іти на еміграцію, ідея України, а не Малоросії перемагала. Перемагала в державних актах січня 1918 і 1919 рр., перемагала під Крутами, перемагала в "чотирокутнику смерті", перемагала в тій повстанській, партизанській пожежі, що охопила розбурхану селянську Україну в 1920 - 22 рр., і що змусила окунантську владу, поступившись перед цим повстанням, дати українським масам широку культурну автономію.

Отже в умовах "нового курсу" фатальна проблема стала надзвичайно гостро. Російська суспільність виїшла з виру громадської війни з революціонізованою, але ніяк не зміненою під поглядом "всеросійських" зазіхань: Денікін віпав і розстрілював українців і кубанських самостійників. Колчак оголосив себе "верховним правителем Росії". Всі "білі" виступали в ім'я "єдиної-неделімої". Але Ленін, що виїпов в тій війні переможцем, хоч і проголошував "права народів на самовизначення", хоч і використовував заборону святкувати Шевченкові дні для атак на царський уряд в Державній Думі, про те в своїх економічних працях ніколи не відрізняв українців від росіян, а в 1919-20 рр., фактично не визнавав прав української мови, як мови державної.

Отже було цілком природно, що більшовики примушені були стати на шлях т.зв. українізації, тобто легалізації руху, що спонтанно почався по всій Україні в 1917-18 рр., вони навіть офіційно визнавали в постановках 1924-28 рр. факт непримиренно ворожого ставлення української мови і культури з боку багатьох ортодоксальних партійців. Об'єднань на Україні поборюваний "великодержавний повінізм" /поборюваний, бо перекаждав здійснювати далекосяжні, тонкі, ніж думав пересічний комуніст, плани ЦК більшовиків/ ніколи не був поборюваний в житті цілого СРСР. Він жив у крові й плоті кремлівських володарів. Недарма в 1923 році Україна, п'ячучаючись до новоствореного СРСР, втратила тіль самостійности, що існувала хоч про людське око...

Для росіян було ясно, що Москва, не зважаючи на почервоніння, зробила з 1918-22 рр. вирішальну для них справу: вона знову накинута своє ярмо на "україни", на "іногородців" /тепер вони стали зватися "надмени"/, які в 1917 р. усвідомили себе самостійними і готові були розвалити всеросійську потвору.

Це визнала біла еміграція, ствердивши у виданні в Празі /в 1921 р./ збірнику "Смена век" наступність: Іван Коліта - Ленін.

Це було ясно для найбільших російських поетів попереднього покоління - символістів Брюсова і Блока /"Да, скиди мв, да ознай мв".../ Це було ясно для молодших російських письменників, уже советських, як Борис Пільняк, що раз-у-раз порівнював більшовицьку революцію з державною практикою Петра I., або для Олексія Толстого, що повернувшись із еміграції, об'їздив усю імперію з доповідями. Це виявилось раз-у-раз у ворожих захватках проти офіційно визнаного курсу на "українізацію" з боку різних діячів російської культури типу артиста Блюменталь-Тамаріна, співачки Нежданової або навіть партійних чиновників, як прокурор УРСР Малицький. Вороже до України ставлення викрало і з давним чином, на перший погляд, збереженої в репертуарі МХАТ пєси М. Булбакова "Дни Турбінв", і з вихваток найофіційнішого з комуністичних поетів, капого зємлячка, Дємана Бєдного, і з змістє надиханого листа з Італії Максимє Горького, відповіді на пропозицію Слісарєнка видати його роман "Мать" в українському перекладі. Що ж говорити про російську мільйонову, темну, як ніч, масу? Вона липилася із своїми давніми, ще романовських часів уявленнями про українство як злу вигадку австро-німецьких агентів.

Але майже десятиліття більшовикам треба було терпіти ріст української культури. Сили до розгрому українського селянства та інтелігенції ще не було. На Кавказі, в Середній Азії, на Кубані, на Доні ще було неспокоїно... Треба було чекати. Чекати і якийсь час терпіти. А тим часом із спроби запрягти українську справу до творення "робітничо-селянської України" виходило щось несолідне, вражаючи силою напруженої роботи, скерованої на творення саме своєї і тє с а м о с т і й н о ї культури.

Не зважаючи на відсутність можливости позбутися більше-вицької цензури і офіційного нагляду, в різних ділянках культурної роботи творилися цінності нечуваного досі значення. Для мільйонів українців, протягом століть виховуваних в дусі визнання своєї нерівноцінності, вищости всього російського, лише в роках 1924-33 настав час практичної реалізації того що було проголошено в 1917-19 рр., але не здійснене фактично в широким масштабах.

Півтора століття Велика Україна не мала пколи на рідній мові. І доки не залунала в школах України рідна мова, підтримувана урядовими заходами, до того часу для мільйонів мало

свідомого населення будь-які дискусії про повноцінність української мови і української школи було чимсь теоретичним. Тепер же українська мова, принаймні на кілька років, запанувала в усій освітній системі, від початкової школи до університетів.

Ще 1917-19 рр. для мільйонів українського населення не було ясно, чи справді нема мова настільки вироблена, до чого еться до висловлення будь-якого відтінку думки публіцистичної, наукової, технічної... Ті мільйони і після років Визвольних Змагань не змінили цього в суті своїй "малоросійського" погляду. І ніякі апологетичні статті і виступи, при наявності лише на швидку складених бідних словничків, не могли змінити погляд мас, поки не повстала конкретна потреба для службовця державної чи кооперативної установи, агронома, інженера, вчителя, професора чи лікаря обов'язковим порядком користуватися українською мовою. Тоді вони звернулися до видавць Всеукраїнської Академії Наук, і за три - чотири роки створені були величезні кадри фахівців, що на практиці опанували мову і переконалися багатства і вичерпливої точності її. Так само колосальне значення для перевиховання свідомості мас мало обов'язкове вживання української мови як мови урядової, що тривало до 1934 р.

Треба віддати належне тій колосальній енергії, з якою в ті роки взялися до праці в культурній ділянці представники різних верств нашої інтелігенції. І наслідки були гідні того ентузіазму, з яким не зважаючи на вильно підозрілу цензуру, це все творилося.

Заснована в осени 1918 р., Всеукраїнська Академія Наук в середині 1920-х років уже об'єднала наоколо себе солідні кадри і створила цілу мережу наукових інституцій, які за небагато років роботи у відносно сприятливих умовах видали багато цінних праць. Досить відзначити, що протягом десятих років /1923-33/ видано було випусків академічного словника "живої мови" /від А до П вкл. ; праці численних термінологічних комісій із фахівців різних ділянок знань і лінгвістів увінчалися виданням понад тридцяти великих термінологічних словників. Поряд треба поставити справді на соборницьких засадах проведену працю коло унормування українського правопису. Складений з доручення Правописної Комісії проєкт був широко обговорений. Лиши з порадами і побажаннями /серед них багато напр., з Канади/ друкувалися в окремому бюлетені. Нарешті пленум Правописної Комісії з участю авторитетних представників Західних Земель опрацював проєкт, який був затверджений пізніше і ВУАН, і Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові.

До збагачення мови і усвідомлення її цілковитої досконалості й самостійності надзвичайно спричинялася робота наших видавництв над поширенням творів світової літератури в українських перекладах. Масовий читач, в наслідок кількарічної праці Державного Видавництва України, Книгоспілки, в-ва "Рух", не лише дістав дешеві, приступні ціною, проте дуже добре видані твори класиків української літератури і сучасних письменників, але, нарешті, вперше здобув можливість читати твори світової літератури не в російських, а в українських перекладах. Одночасно з тим, що Хвильовий і його однодумці кликали "геть від Москви", до європейської культури, "до джерел", - український читач знаходив у добрих українських перекладах Евріпіда, Арістофана, Льюїса, Бокаччо, Рабле, Сервантеса, Шекспіра, Расіна, Корнеля, Мольєра, Дідро, Вольтера, Стендала, Бальзака, Гете, Шіллера, Байрона, Золя, Франса, Зудермана, Толстого, Шо,

Лондона, Велза, Ж.Ромена, Сінклера, Дос Пассоса і т.д.

Нема чого й казати, як багато допомагало це позбуватися "малоросійського" уявлення про російську культуру як неминучого посередника між нами і Заходом.

Таку ж роль в піднесенні свідомости мав відіграти й розвиток театральної справи на Україні. В обставинах "малоросійського" періоду театр мав бути лише етнографічним. Так його принаймні уявляла собі маса глядачів, для яких українське мистецтво - це був театр гопака, народніх пісень, ковбаси та чарки. В 1920-х роках створена була Українська Академічна Опера, що в першорядному виконанні видавала світовий оперовий репертуар з українським лібретто, але й ціла мережа драматичних театрів стала на шлях успішного планування світової класики і модерної української драматургії. Про роль театру Л. Курбаса треба говорити окремо, бо "Березіль" із своїми модерними зуканнями став у шерех найкращих театрів свого часу. Отже і тут український глядач пережив цілий переворот. "Етнографізм" сам собою підняв як етап, що раптом опинився позаду. Це не виключало мистецького, надзвичайно талановитого культивування народньої пісні в творчості, напр., диригента Н.Городоценка, або випадково успішного користування образами українського села в молодій нашій кінематографії - досить згадати "Землю", "Звенигороду".

Українська література і критика в роки Визво-льних Змагань і в наступний за нами період виявила так багато самостійності і усвідомлення незаперечного права на вибір своїх шляхів майбутнього розвитку, що саме на цій ділянці дійшло до проклямування гасел, ярих ворожих Москві. Особливі гостроти набрала справа в час, коли М.Хвильовий виступив із рядом статей, зібраних у книжках "Камо Грядеш?", "Думки проти течії", і недозволені до поширення памфлети "Україна чи Малоросія?".

Тут ми знаходили основні положення, так би мовити, "анти-малоросійської" платформи. Вони дуже прості й категоричні. Це вимога цілковитої самостійності і рівноправності. Якщо Росія самостійна, то й ми самостійні. Ми маємо нарешті право поборотися своєю відсталістю, що губила нашу культуру /Хвильовий називає цю відсталість хуторянщиною, "просвітою", "сатанною в бочці"/. Нарешті, в питанні про дальші шляхи нашої молоді літератури Хвильовий виразно висловився проти орієнтації на Москву, дамі проти орієнтації на традиційну "Просвіту" /як ознаку нашої неповноцінності культурної/, проголошуючи своїм гаслом орієнтацію на Європу, як скарбницю дотеперішніх здобутків до всієї світової культури.

Орієнтація на Європу не є у Хвильового просто зміною духовної залежності від Росії /як "малоросів"/ на залежність від Заходу. Вона поєднується з певністю, що Україна, опанувавши здобутки світової культури, скаже світові своє нове слово, яке належатиме їй як найпотужнішій духовній силі в майбутньому "євразійському ренесансі".

Отже прагнення до духовної самостійності, що яскраво виявилася в таких відмінних ділянках життя України 1923-33 рр., як церква /діяльність УАПЦ/, наука, література, мистецтво - знайшло шлях до виступів у пресі, у громадському житті соціалістичної України. Це - хвильовізм - в ділянці культурній, шумізм - в ділянці політичній, волобуєвщина в ділянці економічній /як боротьба проти господарської експлуатації України Москвою/.

Належно оцінюючи цю діяльність самостійницької думки в

плонині духовній, зрозуміймо, що вона, кінець-кінцем, знаходила цілковиту відповідальність із прагненнями самостійників за межами совєтської України - на Західніх Землях і на еміграції.

Сьогодні не маємо ще в руках досить матеріалів, щоб у належних масштабах змалювати діяльність підпільного визвольного руху на Україні, що особливо активізувався, коли більшовики перейшли до давно ними гатованого гострого наступу на Україну в 1929-99 рр., розгортавши цей наступ одночасно проти села і проти інтелігенції, щоб пізніше, в 1937-38 рр., розправитися із національно свідомішим робітництвом.

Тут ми спробуємо простежити, як в роки наступу на Україну більшовицької Москви виявилася її справді російсько імперіалістична суть. І тоді побачимо, що вся система заходів на полі ідеологічному зводиться до накинення Україні саме "малоросійських" поглядів, тобто до відібрання назад усього того, що самостійницька думка створила в роки, сприятливіші для культурної праці. Метою всього цього є, очевидно, повернення України в стан доревольційної державності від Росії не лише економічної та політичної, але й духовної. - Звідси один крок до асиміляції, розпливання "в руськом море" де, на думку росіян, мають злитись всі "слав'янські русси". Дуже характерично, що наступ на самостійницьку ідеологію на Україні, хоча б і прикрити часом марксистською маскою, почато гострою критикою праці українських істориків. В роки підготовки до процесу СБУ почався наступ на "школу Грушевського", що закінчився вигнанням Грушевського до Москви, арештом і засланням багатьох вчених - істориків /М.Яворський, М.Слабченко, О.Гермайзе, М.Горбань, Барвінський та інші/. Це супроводилося гострою критикою концепції славетного історика та його учнів. Кінець-кінцем, після терористичних заходів, проведених в 1933-34 рр., після заборони для поширення праць Грушевського та його учнів і після вилучення із вжитка раз-у-раз складуваних під контролею ЦКП/б/У "марксистських" підручників створено було "напійну", не "націоналістичну" схему історії України. За цією офіційною концепцією особливо наголошується "спільність" історичного процесу всіх народів Східньої Європи; Київська Русь має бути "спільним" періодом в історії Росії і України; Богдан Хмельницький, за цією концепцією, великий тим, що здійснив "віковічне прагнення до єдності" України з Росією; Мазепа оголошується ворогом українського народу; вся діяльність української аристократії 18 ст. замовчується; так само замовчується і перекручується процес розвитку самостійницької думки в 19-20 ст., не кажучи про брехливе висвітлення Визвольних Змагань. Отже, Україна є лише невідривна частина Росії, існування її без підтримки "братнього народу" неможливе. Таке розуміння по суті нічим не відрізняється від тлумачення нашої історії в царській Росії, або в писаннях білої російської еміграції. Основне в їхньому погляді перейшло до більшовиків - це трактування України як "невідривної частини" російської імперії. Ніякої України поза Росією вони собі не уявляють.

Відповідно до цього настанвлення препарована вся історія української культури - особливо історія літератури. З неї викидається все, що доводить цілком відмінний, окремий від суспільства розвиток нашої громадської думки, нашого мистецтва. Славнозвісні здобутки української літератури часів Київської держави, зокрема "Слово о полку Ігоревім" і літописи, оголошуються в офіційних статтях власністю "східнослав'янських народів". А тим часом московські та лєнінградські вчені спокійно

і безперешкодно починають курс історії російської літератури київським періодом. Виходить, що небезпека "націоналістичного" трактування минулого існує лише для українців. Література середньої доби, така багата на докази ідейної висоти думки наших предків, останніми роками, після розгрому більшості літературних кадрів, майже не вивчається. Щасливо розпочате в 20-х роках видання пам'яток 18 ст., зокрема козацьких літописів, припинене. /Зате Москва в серії "бібліотеки поета" друкує "Епінікіон" Т.Прокоповича з уславленням Петра під Полтавою/. Цікаво з цим зіставити переслідування українського барокка в образотворчому мистецтві та розгром групи проф. Бойчука як "націоналістичної".

Коди почитати праці з історії української критики, що з'явилися після 1933 р., то виходить, що по справжньому розуміли нашу літературу і її підтримували лише московські критики. Припинено й перевидавання багатьох письменників - світоців самостійницької думки /Куліш, Грінченко, Нечуй-Левицький, Леся Українка, письменники й поети модерністи/. Замість блискуче розпочати повних, слідних видань, після 1933 р. з'являються жалюгідні збірки вибраних творів. Зайвим було б багато говорити про імена, що після 1933-34 рр. є під забороною /Хоткевич, Винниченко, Філянський, і багато інших/. Поети, що їхні перші кроки обіцяли так багато для української літератури, з 1933-34 рр. купують собі право на життя лише оспівуванням "мудрого і великого", уславленням "єдиної родини" щасливих народів Советського Союзу, відкиданням самостійницької минулщини та апотеозом злуки України з Москвою, напр., пошириваний в російському перекладі вірш М.Рильського "Переяслав"/.

Нормальні досягнення в розвитку українського художнього слова мають служити в пропаганді "нерозривного союзу" з Москвою, отже ідеї української неповноцінності.

Особливо наочно виявляється панівна тенденція зогнати українську культуру в кут "малоросійщини" в театрі. В 1920-х роках і на початку 1930-х років український театр закономірно вийшов на європейський шлях, маючи, як уже скажемо в своїм репертуарі класиків світової літератури і твори найкращих українських модерних драматургів /Тобілевич, Леся Українка, Винниченко, Мамонтов, М. Куліш/. Від 1933 р., коли на Україні з'явилася емблематична фігура москаля Постішева у вишиваній українській сорочці, театр наш змушений був - особливо після вислання Ж. Курбаса і перетворення "Лезвеля" на "театр соціалістичного реалізму" - стати на шлях повороту до етапу етнографічного, тобто давним-давно пройденого. Запланувала "Наталка Полтавка", "Сватання на Гончарівці", "Доки сонце зійде"... і все той же "Запорожець за Дунаєм"... Замість п'єс О'Нейля і Могема все частіше стали з'являтися агітки Гусева, Катаєва, а українська модерна драматургія репрезентується монопольною драматургією Корнійчука, гатового, швидкого й беззастережного демонструвати першу-ліпшу тезу чергової партійної конференції.

Корисно зіставити з цим намагання німців своєю цензурою повернути український театр на шлях жалюгідних "Бувальщини", "Кума - Мірошника, або сатани в бочці" і, в кращому разі, "Ази", або "Гриця", щоб зрозуміти, що політика окупантів є та сама: - назад до неповноцінності, назад в Малоросію!

Тим часом хорові капелли дедалі більше інтернаціоналізуються, дедалі більше "збарачуються" - свій репертуар піснями з "братнього" фольклору.

Радіопропаганда УРСР дає також багато повчального матеріалу. Посить простежити кілька днів за пересиланням з Києва, надзвичайно насиченим російським елементом, з транжмозванням будь-чого більш-менш важливого безпосереднього з Москви, щоб переконатися, як послідовно і безсоромно вцеплюється советським Києвом уявлення про власну самостійність.

У своїй прагненні повернути Україну назад до малоросійства большевики не могли оминати питання мови. Вони не звернулися просто до методи сумної пам'яті Валуєва. В цьому їм не було потреби. Посередня заборона завжди викликає дужчу протидію, ніж заходи, скеровані до усвідомлення несповноцінності. Отже, з 1933 р. починається фальшування, русифікація української мови. Насамперед, звичайно, скасовано було соборницький правопис 1929 р. Він викликав гострі напади, як націоналістичний, бо в основі його лежала здорова думка про поєднання особливостей правопису Західних і Східних земель. Правопис 1929 р був замінений "спрощеним" - справді ж русифікованим правописом Хвилі і Карановича. Але одночасно був завданий удар дещо дошкульніший. Заборонені були всі створені Всеукраїнською Академією Наук словники. Замість накупуваного в них багатства масі населення запропонували жалюгідні кишенькові словники за редакцією того ж Хвилі, які мали претенсію заступити великі томи термінологічних словників. Одночасно з вилученням з обігу праць найкращих українських мовознавців випущено було десяток тонких брошур, скерованих проти "націоналізму на мовному фронті", а соліднішої підручної книги і досі не має.

Отже маса вчителства цілком дезорієнтована. Тим часом газети взялися чим-дуж запроваджувати зрусифіковану термінологію, а то й просто росіянізм /флаг, презрений і т.д./.

Це все робилося під аккомпаніаментом промов Хвилі та Крушова про велике значення "мови Леніна і Сталіна", про велику вагу російської мови інтернаціональної для "дружньої шим'ї народів..."

Такими засобами супроводилися адміністративні заходи до ліквідації будь-якої самостійності українських урядових органів, кооперації, професійних спілок, високої школи, мистецтва. Не дивно, що з кожним роком перед війною меншало число шкіл з українською мовою навчання, ставало все більше російських часописів і театрів на Україні, більше російська стихія знову опанувала високу школу.

Повоєнні події лише демонстрували посилення того ж великодержавницького курсу червоної Москви, що чимраз більше виявляє свою справжню фізіюномію. "Цетрна" політика большевиків у Галичині, особливо заходи, скеровані на придушення греко-католицької церкви, тоді як на Наддніпрянщині цілком заборонена Українська Автокефальна Православна Церква, свідчить, що Сталін і під цим поглядом настирливо дамагається продовжувати політику царського уряду.

Найвиразніше це продемонстровано промовою Сталіна до командного складу червоної армії в травні минулого року, коли він заявив, що російський нарід є найвидатнішою нацією з усіх націй, які входять до складу Советського Союзу і що він "заслужив у цій війні загальне визначення як керівна сила Советського Союзу серед усіх народів нашої країни"...

СССР стоїть цілком на позиціях царської Росії, коли міністри Миколи II в 1915-16 рр. думали, що завершують об'єднання українських земель.

американців по плечу, Еренбург не втримався, щоб зараз же не порівняти із з дикунами, що неспосібні творити культурних цінностей. Це цього порівняння зумів приплести й свого земляка Айнштайна.

Потім Еренбург пустив уже й брехеньку про те, як в Америці вважають совети за країну, де всі тратьють індивідуальність. Побачивши, - мовляв, його з товаришами, тубільці кореспонденти дивувалися, що вони "не подібні" один до одного. І зараз же весь свій східній сарказм виливає на саму таку Америку, що все, мовляв, стандартизоване. І знов батьківське поклепування по плечу: але за те всього досить...

І для цього товаришеві письменникові не варто було іздити до Америки. Та ж такої стандартизації мозків, як у ССРС не знайти ніде в світі! Багтя лише, що ніхто з чужинців, чи принаймні дуже мало, вміють читати по російськи, щоб познайомитися "ад фонтес" хоч би з дітирамбами на честь "любимого й дорогого"... А що торкається надміру матеріальних благ, то їх і в Одесі було перед "великою октябрьською" значно більше ніж зараз. І було би й далі багато, як би замість стандартних "костюмів", "фінок" і "сталінових органів" виробляли на "родіне" Еренбурга більше черевиків, гориків і штанів та капелюхів.

І американську інтелігенцію похвалив коміволжер. Також у цій самій спосіб. Що вона це, мовляв, тільки - не нараджується, але ... по чехословачки сумує, бачучи довкола такий низький духовний рівень маси...

Ми не знаємо, що і в якій саме степені імпонує з духовної культури тов. коміволжерові. Чи таля хвиля варварського, чисто монгольського /кай простиать монголи/ здишавилого наслідства, що принесла з собою "непобедимая" в окуповані краї Європи? Вона зарепрезентувала світу високу советську культуру. Чи може поведінка советських "гостей" в усіх країнах Європи, що залишають за собою поповані кльозети, поповані настрої господарів і глибокий подив західнього глядача над черестрапенним недовірям советських громадян до кожного свобідного виразу людської думки.

Чи може Еренбург хотів би похвалитися своїми советськими вченими типу безграмотних чекістів - академіків, що творять високу пролетарську культуру. Європейцери, що знайомий з культурним рівнем советської й американської інтелігенції не прийдеється, звичайно, цього роздумувати, на чийому боці перетрапа. Але для ватурканого советського читача Правди чи Ізвестій, Еренбургівські пасквілі піддаватимуть бадьорости й за розуміння - дивися, мовляв, дігнали, перегнали!

Але все таки найбільше місця уділив Еренбург питанню муринському. Згадує він про лінчування, про низький господарський стан негрів і уболіває над американським "расізмом", проливаючи крокотиллячі сльзи над долею негрів.

Не в це місце, щоб виправдувати тут білих проти чорних. І сам Еренбург твердить, що більшість американців є проти такого деспективного відношення до негрів. Нас тут лише цікавить, чому Еренбург так далеко іздив, щоб побачити недолю муринського фармера. Так би йому вистарчало пожити в советському колхозі на Україні й він міг би написати значно відлмвіні рядки про ту систему й її виконавців.

Та справа "советських муринів" - колхозників є значно гірша за муринських фармерів у Америці. Бо от до фармерів завітав тепер червоний коміволжер, писнув про них зі співчуттям і обуренням, придбав "родіне" кількох замикених смнатиків і підкурив советській "рівності".

Але до советських муринів не пустять жодного чужого кореспондента. А як і пустять, то туди не можна й скільки можна. Так, що ніколи не може повстати якийсь-там непорозуміння, щоб у чужій пресі вийшла стаття з описом їхньої - подібна до статті Еренбургівської. А як би й вийшла, як от було з А.Мідом, то її би швидко загаркали всі розквісні сноси й плачені комівояжери.

Еренбург гмліває, що недалітні в Америці часто-густо мусять виконувати "каторжні" праці. Він мабуть вважає, що доля советських безпризорників є пасливіша від долі тих американських дітей...

І знов переходить до муринів, знов мурина, всюди мурина. Їх тільки бачить Еренбург у Америці й лише на їхнє становище звертає увагу, бо його комівояжерська душа підсвідомо вболіває, що нічим крім муринського горя не може він виправдати в згідності советських читачів - муринів їхнього "муринського" становища.

І нарешті, наприкінці, трохи патетизму. Ми, мовляв, в СССР не маємо рабовласників, як це в скритій формі є в Америці і справа, мовляв, не в тім, чи Ліпман /відомий американський журналіст/ признає советів за людей, але в тім - чи ми, совети, признаємо за людей рабовласників і расистів.

Так, шило вилізло з мішка, а східню "культуру" можна лише в герметичній упаковці пересилати з місця. Бо біда не в тім, що від неї смердить відомляч. Але, боронь Боже засмердиться й адресат. А вся стаття розрахована саме на те, щоб якнайбільше адресатів засмерділося від такої статті. Бо, обурюючись на американські культурні і правові порядки, комівояжер б'є себе в свої "чесні" советські груди й кландеться, що "у них" того "слихом не слухано", "відом не відано", щоб людей експлуатували, утискали, понижували, робили з них державних рабів, насипали ними концетраки, виселявали "до чорта на загумінок" цілі народи, і за це ще й заставляли славословити єдиного, любимого, мудрого, незрівняного й непереможного вождя.

Ні, якщо неграм і діється в Америці кривда /а вона їм там діється/, то все ж не в такій мірі, щоб за це треба було аж Еренбургівських сліз. Тим більше, що ті мурина мають свою інтелігенцію, своїх учених, свої університети, а їх біля 12 мільйонів і все їхнє життя є на виду цілого світа. Кожен може до них приїхати, навіть і советський комівояжер від культури, кожен може їх пожалувати, їм поради, з ними поділитися думками.

В советських концетраках знаходиться більше 20 мільйонів людей. До них ніхто не має доступу, крім посіпак червоних, а єдине, що вони можуть сказати світу про своє положення - це післати привіт і щире подяку сонечкові вождеві за свободне, хороше, достатнє й привільне життя на своїх каналівських працях.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ

Мирова Конференція в Парижі - Американсько-югослав'янський конфлікт - Проблема турецьких проток - Китайська дземанна війна - Англо-іранське напруження - Заворушення в Індії - Жидівсько-арабське кипіння в Палестині - Советські впливи в Південній Америці - Большевицька шпіонажа - Духова мобілізація в США - Зброєння - Димісія Літвінова - Чистка в Україні - Большевицькі репресії в підбитих країнах Європи.-

29-го липня в Парижі було відчинено Конференцію 21-ох держав, першу мирову конференцію після другої світової війни. Могло б здаватися, що це була дійсно епохальна подія, такого значення, як Віденський Конгрес, чи Версальська Мирова Конференція; що весь світ стоїть під знаком цієї конференції і що минулий місяць був особливо в спокій і мирний місяць. Але в дійсності було якраз навпаки: протиріччя поміж побідними державами в тому часі ще більше загострилися і прибрарили на деяких відтинках прямо загрозливі форми. Сама ж конференція стала тереном дрібничкових формальних спорів, взаємних непорозуміннь, герців і зачіпок. І коли світова опінія, яка зразу була взагалі мало зацікавлена тією конференцією, стала даліше присвячувати їй більше уваги, то це не через миротворчі її завдання, але якраз через всі ті дипломатичні маневри й недипломатичні напади, яких тереном вона стала.

І не диво: фактичні мирові можливості конференції були відразу дуже обмежені, тому що на ній обговорюються тільки мирові договори з бувшими сателітами Німеччини /Італією, Мадяриною, Румунією, Болгарією та Фінляндією/, а основна проблема - договору з Німеччиною - не порушується. Та ще тому, що Конференція 21 може тільки апробувати вже готові рішення Конференції міністрів закордонних справ Чотирьох Великодержав, або подати свої пропозиції і зміни для дальшого розгляду Великої Чwórки. Сама вона нічого не рішає дефінітивно, вона тільки може вважатися виразником світової опінії, чи радше опінії всіх зацікавлених договорами держав, бувших військових противників Осі.

На Паризькій Конференції зарисувалися перший раз так виразно й гостро два бльоки, яких існування заперечували стільки разів, а які все ж таки є наглядною дійсністю: Схід і Захід. По одному боці - СРСР зі своїми сателітами: Українська і Білоруська ССР, Югославія, Польща і Чехословаччина. По другому - всі інші держави світу, а особливо: США й Велика Британія з домініями. У найбільш важких і напружених моментах Конференції навіть ті західні держави, які виявляли угодові тенденції до СРСР і старалися бути посередниками поміж Сходом і Заходом /Франція й Норвегія/ остаточно заявляли себе поборцями англо-саксонського бльоку і лицали Советський Союз у повній ізоляції, в неодмінній асисті самих тільки "незалежних" советських клієнтів.

Десять перших днів конференції витрачено на процедуральні спори, які велися головню на Комісії Порядку Нарад. Советська дипломатія, яка почувала себе в меншості, повела гру на проволікання нарад, ставлячи цілий ряд формальних внесків. Деколи та советська тактика робила просто враження обструкції,

або, як сказав американський делегат Джорден, "безладного базікання". Обчислено, що в цих днях дві треті часу забрали для себе бесідники більшовицького бльоку.

Найбільш суттєвою справою, яку вирішено в тій першій декаді нарад - було питання більшовицької потрібної для рішень конференції. Большевики і їх сателіти домагалися, щоб рішення приймалися більшістю 2/3 голосів; англо-саксонці обороняли засаду звичайної більшовицької. Большевики, які мали шансу здобути не більше, як одну третю голосів, намагалися всіми способами - вговоренням, компромісами й ханжаєм - переперти свій погляд. Англо-саксонці - вперто не погоджувалися. Справа комплікувалася ще й тим, що одні й другі висували на перший план у тих спорах т.зв. малі держави: з боку Західного Бльоку найбільш енергійно виступав австралійський делегат Іветс. Большевики ж висували різних своїх "союзників", а в першу чергу "самотвердженого хакла" - Мануїльського. Але врешті, коли прийшло до голосування, поразка Східного Бльоку була неминуча: більшістю 15 проти 6 голосів прийнято англо-саксонську тезу.

В дальших тижнях атмосфера конференції була не менше боївою, як раніше. Говорили представники побитих німецьких союзників. Відповідали їм інші побиті й сусіди. Але всюди видно було тенденцію не встановити тривалий і справедливий мир, але приготувати догідні позиції своєму бльоку і болше вдарити противника не побитого, але своїх же вчорашніх союзників/. При тому був характеристичний виступ болгарського представника Кулічева. Той заступник покраного народу, чуючи за собою советську протекцію, поведився незвичайно гордо і заціпно. Він не тільки заперечував усяку вину Болгарії, але й напав на одну з побитих націй - Грецію, вилаяв її фашистами і реакціонерами і зажадав прилучення частини грецької території до ... Болгарії. Дійсно - випадок у дипломатичній історії без прецеденсу. Крім того представники Советського Бльоку використовували дальше кожний момент, щоби, чіпляючись до формальностей, ставлячи несподівані внески - проволікати пораз більше наради. Які причини такої большевицької тактики? Західні журналісти догадуються, що СРСР боїться якогонебудь рішення ворожого для його більшовицької конференції і тому "грає на час". Другі ж думають, що большевики хочуть якнайдовше затримати теперішній стан провізорії й військової окупації, щоб винищити всіх своїх активних противників у зайнятих країнах і міцніше ті краї з собою зцементувати. Як воно не було б - тепер більше як місяць після початку конференції, та конференція це не перейшла до свого основного завдання - обговорення й прийняття проектів мирових договорів. Тому, що 28 вересня призначене засідання Пленума Об'єднаних Народів в Нью-Йорку, закінчення паризької конференції передбачувано на половину вересня; але при теперішньому стані справ воно стає неможливе.

Советський Союз завжди ставився з упередженням до Пленума ООН, де він є в безнадійній меншості; тепер він домагається відложення вересневої сесії ООН. Англо-саксонці ж не погоджуються з тою пропозицією. Трапиться дальше ...

В загальному - дотеперішній перебіг Паризької Мирової Конференції виявив цілковиту неможливість мирної розв'язки навіть другорядних міжнародних проблем, коли немає атмосфери взаємного довіря і міждержавної загоди. Як сказав американський міністер закордонних справ Бірнс: "Треба передусім встановити мир поміж союзниками".

Але це більше, ніж вислід Конференції, важні ті події, під яких акомпаніємент вона відбувається. Події, від яких вже дійсно в різних країнах світу "запахло порохом": збройні інциденти, дипломатичні конфлікти, революційні заворушення й громадянські війни, військові експерименти, демонстрації й маневри. Хоч ті події відбуваються на різних континентах, у всіх їх видно одну тенденцію: змагання двох сил, формування двох блоків, так само, як ми бачимо те в Парижі, у золоченій залі Люксембурзької Палати. Тільки форма змагань: тут і там - дещо інша.

Найближче від нас - у Європі - а м е р и к а н с ь к о ю г о с л а в ' я н с ь к и й к о н ф л і к т став на декілька днів центром уваги світу. Напруження було тим більше, що йдеться тут про "традиційне" джерело воєн; від Удіне до Сараєва не так то вже й далеко. Югослав'янський уряд твердив, що американські літаки безправно перелітають через його територію. Він вислав до США відповідну протестну ноту. Але одночасно він чинив зареагував на те "нарушення югослав'янської суверенності" - стрільби до американських літаків і зенітної артилерії та полюючи на них винищувачами. Коли зважити, що американські літаки були не озброєні, то така реакція з боку "союзної нації" була все ж таки дивна. Американський уряд відповів дуже скоро і гостро: ультимативною нотю, домагаючись видачі своїх ув'язнених летунів, та погрожуючи Радою Безпеки ООН. І хоч Югославія зараз таки уступила і конфлікт залагоджено - ціла та подія є однаково дуже характеристична для сучасного "мирного" стану в Європі.

Два дні після вручення югослав'янському урядові американської ноти 10 - тисячне американське військо відбуло "параду" на югослав'янській границі в Істрії. А одночасно по важна американська флотя, на чолі з найбільшим американським літаконосом і в супроводі літаків, відбуває маневри й офіційні візити на терені Середземного Моря...

На другому кінці Балканського Півострову - питання т у р е ц ь к и х п р о т о к - Босфору і Дарданелів - стало знов актуальним завдяки кампанії, що її піднесли советська преса і радіо проти Туреччини. Вслід за тим советський посол в Анкарі подав турецькому урядові офіційну ноту, в якій СРСР домагається співучасті в обороні турецьких проток, Туреччина відкинула рішуче ту ноту, як і давніші подібні советські домагання. Особомою нотю уряди США й Великої Британії солідаризувалися з тією поставою Туреччини.

На азійському континенті - таких подій було більше і в більшому розмірі. На першій плян висувається тут к и т а й с ь к а г р о м а д я н с ь к а в і й н а . 20-го серпня комуністичне північно-китайське радіо Калган проголосило заклик до "130 мільйонів китайських комуністів", звиваючи їх до "цілковитої війни". Той заклик був тільки гаслом до дальшого посилення китайської домашньої війни, яка тривала весь час, помімо формальних переговорів і завішень зброї поміж китайським урядом Ч'ян-Кай-Шека і комуністичною Північчю. Всі зусилля американського мирового посередника генерала маршала не довели ні до чого. Причина ясна: в Китаю за плечима обох воюючих сторін діють посторонні впливи. Що китайські комуністи піддержуються Москвою, це знаний факт. А недавно вдова китайського визвольного політика Сун-Ят-Сена, яка тепер симпатизує з комуністами, виступила за закликом до американців, щоб вони припинили допомогу Ч'ян-Кай-Шекові.

А н г л о - і р а н с ь к и й к о н ф л і к т останніх тижнів, це був фактично вияв англо-советських змагань за Іран. Після недавньої советської інтервенції в Азербайджані Іран пішов на уступки Советському Союзові та почав вести прихильну до нього політику. Комуністична партія Тугед увійшла 1-го серпня до уряду. Одночасно члени тієї партії саботували англійські інтереси в Ірані, особливо доводячи до страйку і заворушень робітників Англо-іранської Нафтової Компанії. Реакція Англії була швидко й енергійна. Бритійські й індійські війська сконцентровано в Басрі в Іраку, на самій іранській границі. Англійський уряд заявив, що він не вагається інтервенювати в Ірані для охорони англійської, індійської й арабської людності і британських інтересів. На ту британську концентрацію військ відповів Іран протестною нотою, а СРСР концентрацією військ на своїм кордоні Ірану. Все ж таки, страйк у англійських нафтових копальнях було зломано і порядок введено.

Незвичайно великі клопоти має Англія з двома своїми підлеглими країнами в Азії: Індією і Палестиною. В І к д і - я х 29-го липня Музулманська Ліга відкликала свою згоду на пропонування британською урядовою комісією індійський статут і заявила своє домагання створити незалежну державу - Пакистан - із музулманських провінцій Індії. Коли ж провідник Ліги Джінна проголосив на 13-го вересня "День прямої акції", в найбільшому індійському місті Калькуті дійшло до завзятих вуличних боїв поміж музулманами й гіндусами. Вислід боїв - чотири тисячі вбитих, одинадцять тисяч ранених, мільйонні втрати від пожеж і грабунків. Хоч іде тут про внутрішні індійські непорозуміння, ті криваві події, особливо неприємні для Англії, яка хоче встановити порядок у тій своїй найважливішій заморській посілости, навіть коштом її далеко-йдучої еманципації. Тому деякі західні журналісти догадуються, що за індійськими заворушеннями скривається рука Москви. Знову ж комуністична преса пише, що це власне Англія нацьковує магомеданів на гіндусів по думці старої засади "діли і пануй".

Ситуація в П а л е с т и н і в останньому місяці ще далі погіршилася. Після жидівського атентату на британську Головну Квартиру в готелі Король Давид у Єрусалимі, де згинуло понад сто осіб, в більшості англійські старшини й урядовці, британські власті повели широку репресійну акцію. Але жидівське підпілля закликає до пасивного і активного спротиву, грозить відплатним терором та йде до отвертого повстання. Арабське ж населення Палестини й Арабська Ліга зайняли непримирне становище до всякої нової жидівської імміграції. Коли тим часом нелегальним шляхом напливали до Палестини даліше все нові жидівські іммігранти, англійські власті рішили силою спинити той жидівський приплив. Побережжя Палестини патрулюють дуже докладно англійські кораблі. Всіх жидівських нелегальних пасажирів завертається на острів Кипр, де й приміщується їх у тимчасових таборах за колючими дротами.

Всі ті палестинські турботи так дуже надокучили англійській прилюдній опінії, що підносяться голоси за тим, щоб Англія зріклася мандату над Палестиною. Як останню розв'язку палестинського питання Англія пропонує поділ того краю на арабську і жидівську державу; але така розв'язка не вдоволяє ні жидів ні арабів.

В палестинській справі московська інтрига ще виразніша, ніж у Індії. Недавно французька преса принесла ревелюції про те, що нелегальну жидівську імміграцію до Палестини організують советські агенти, які рекрутують і висилають жидівську молодь з Польщі трьома шляхами: через Францію, Італію й Румунію.

Одночасно більшовики нацьковують на британський мандатний уряд арабське населення, а советська преса нарікає на британський близько-східній імперіалізм.

Більшовики стараються перекинути свій вплив також на Новий Світ, особливо П і в д е н н у А м е р и к у . В о - станньому часі американська преса б'є на сполох, вказуючи на те, як широку діяльність розгортає советська пропаганда в краях Південної Америки, особливо серед робітників; більшість південно-американських профсоюзів вже тепер є під контролем комуністичних, чи комунізуючих партій. Не без більшовицького впливу відбулася теж недавня революція в Болівії, де ліві політичні круги вбили президента Вільямоеля і завели свій уряд.

В інших країнах більшовицьке проникання має а г е н - т у р н о - ш п і о н с ь к и й характер. Дуже докладний звіт про те дає видана в половині серпня канадським урядом "синя книга" про організацію советської шпionажі на терені Канади і інших країв. Сильну шпionську сітку відкрито теж у Кореї серед тубильного корейського населення. А майже в той сам час переведено масову протипігунську акцію в американській окупаційній зоні Німеччини, серед місцевих німців, утікачів - ДП, та навіть урядовців УНРРА. Арештовано в Бух-Швабах лікарку табору УНРРА Лену Герц-Крупенко, яка призналася в тому, що вона була агенткою НКВД; після того її було передано на основі "джентельменської угоди"... советським властям. Можна б сумніватися, чи в подібному випадку більшовики були б такими самими джентельменами.

Впливи б о л ь ш е в и ц ь к и х а г е н т і в в УНРРА нап'ятував керівник УНРРА на Німеччину, британський генерал Морган. У зв'язку з тим він мусів відійти зі свого становища, але тверджень своїх не відкликав.

Як на ті всі більшовицькі спроби проникання реагує англо-саксонський світ? В ньому видно без сумніву позитивні вияви д у х о в о і м о б і л і з а ц і і . Всі нейтральні кореспонденти доносять про хвилю колосальної протисоветської неприємності, яка йде тепер через ЗДА. Протисоветські статті містить тепер вся американська преса /крім комуністичної/. Деякі з них писані в дуже гострому тоні. Католицький "Союз Лицарів Колумба", що має 600 тисяч членів, проголосив 23-го серпня "війну російським комуністам". Книжка бывшего американського амбасадора в Москві Булліта "Велика земська куля", в якій автор закликає до того, щоб атомною бомбою покласти край "советським злочинствам" - мала величезний успіх. Всі настрої американської публичної opinio зводяться до клича "Зброїться, зброїться і ще раз зброїться".

І дійсно, з б р о е н н я йде колосальним темпом так із англо-саксонського як і советського боку. З американських пресових недискретних кругів довідуємося раз-у-раз про нові дивні види зброї: біохемічну, мабуть мікробну зброю, "страшнішу від атомної бомби"; хемічну зброю, яка нищить дощенту весь урожай краю, поля й сади і робить землю безплідною, але яка не шкодить людському ні звірячому організмові. А недавно сконструовано велетенський літак, який може перевезти чотириста жовнів із повним бойовим вирядом на віддалі ... 16 тисяч кілометрів.

Про більшовицьку зброєву продукцію в Німеччині подав величезні відомості речник британського міністерства закордонних справ. Більшовики урухомили й пустили повною паркою у своїй зоні не тільки німецьку продукцію танків і гармат, але й ракетної зброї /Ф-1 і Ф-2/, апаратів Радар і ін. Діється те всупереч

юстановам Потсдамської Конференції. Про темп советської збройної продукції в самому СРСР не знаємо нічого ближче. Але можемо догадуватися, що всі советські збройні фабрики, які не знищені війною, працюють повним ходом. В день Советської Авіації в Москві демонстровано нові типи літаків советської продукції, ніж іншим ракетні й турбінні літаки. Недавно большевицький атомний експерт, проф. Александров заповів ... советський атомний експеримент в ролі Бікіні. Скільки в тому правди - невідомо. Здогадуються, що це тільки типічний большевицький пантаж.

Але й внутрішньо-політично большевики готуються до війни. З серпня звільнено Літвінова з посту заступника міністра закордонних справ СРСР. Літвінов уважався угодовим, англофільським політиком, отже в його димісії можна бачити успіх воєнної партії.

Москва веде особливо дбайливу підготовку до війни на підбитих теренах, вона старається винести в їх усякий дух спротиву, особливо ж повстанський визвольний рух. При кінці липня проголошено революційну заяву українського сатрапа Крушова про чистку в рядах Компартії України. Ту чистку переведено з небувалою ще навіть у СРСР "докладністю". В Сумській області усунуто з партії 91 % всіх голів райпарткомів і сільрад, в інших областях - 30-33 %. Крушов оправдує чистку прониканням у партію господарського шкідництва й "буржуазно-націоналістичної ідеології". Одночасно закидає українським радянським історикам і письменникам, що вони ідеалізують минуле, піддержують націоналізм та знаходяться під впливом ідеологічних помилок і ухилів". Факт цієї чистки в Компартії і те на східно-українських землях potwierджує тільки ті вістки, що їх подавали українські й чужі джерела про протибольшевицький рух на ОСУЗ /м.ін. нещодавно подія - спалення будинків компартії в Одесі/.

Той самий визвольний протисталінський рух кріпшає також у інших підбитих Москвою країнах. Кріпшають також большевицькі пресі. Протягом тільки одного останнього місяця західно-європейська і американська преса подавала раз-у-раз вістки про арешти, політичні процеси й присуди смерті в країнах за "залізною заслоною". І так: в Румунії викрито чотири революційні протибольшевицькі організації, переведено масові арешти їхніх членів і прихильників. Їм закидується організування збройних магазинів, підготовка до повстання, збирання інформацій для "чужих держав". Провідник цих організацій, бувший міністр генерал Радеску втік літаком на англійський острів Кипр, де знайшов захист і охорону. Масову протибольшевицьку організацію викрито в Мадриді; вона мала наче б то зв'язок із малярською католицькою церквою /так принайменше твердять НКВД-івські слідчі/. Процеси проти членів визвольних організацій відбуваються в Югославії й Болгарії. В Білгороді розстріляно вісім студентів, членів "реакційної організації", в Софії - команданта підпольної організації генерала Крушева.

В дзеркалі чужинної преси

В ОБЛИЧЧІ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ ...

Боротьба за мир чи готування до нової війни?

Швайцарський часопис "Ді Тат" ч. 228 з 20 серпня ц.р. пише: "Москва, 19.8. /Ройтер/. 18. серпня, в День Червоної Вогняної Флоти показано в Москві перед величезною товпою, серед якої находився генераліссімус Сталін із багатьома політичними й військовими провідниками, перший раз нові російські літаки, приміром: типи літаків з ракетним мотором... Московське радіо говорило, описуючи въздушну породу про літак, який мав "хвіст з-переду, а крила ззаду". Як казав спікер радіо, один із показових літаків мав мати замість крил два горизонтально вміщені прополери. Показувано також три-моторового бомбовика і новий тип комунікаційного літака, про якого спікер сказав, що це є щось наймодерніше щодо вигоди та щось найкраще у своїй класі..."

Те ж саме число згаданого часопису подає за агенцією Ексейндж таку нотатку: "Москва, 19 серпня.- В одній проклямачії, яку видав Сталін з нагоди річниці японської капітуляції, говориться, що російський народ не сміє при своїй мирній роботі для соціалістичної розбудови ані на хвилину забувати, що міжнародний фронт реакціонерів займається плануванням нової війни". Це особливо важне, щоб ми йшли за вказівками великого Леніна і стояли також після війни завжди на сторожі та охороняли наш край збройною силою і всіма можливими засобами. Ми росіяни не будемо боятися ніякого труду для того, щоб зміцнити нашу збройну силу, щоби в той спосіб поліпшити оборонність нашої соціалістичної держави, яка являє собою для цілого світу твердиню мира".

Знову ж "Базлер Нахрїхтен" в ч. з 17-18 серпня подає: "Стокгольм, 16.8. АГ./Ройтер/. Над містом Мальме експлуодувало в п'ятницю ракетне стрільно. Експлозія була така сильна, що шиби у всіх вікнах повилітали. Урядові чинники шукають за відламками стрільна, які бачили підчас вибуху.

Копенгага, 26:8: /Ройтер/. Багато мешканців Копенгаги бачили в п'ятницю вночі із різних пунктів данської столиці "ракетне стрільно".

Французький часопис "Комба" в ч. 686. приносить вістку, яка дослівно звучить: "Англійська преса стверджує, що росіяни наймають німецьких техніків". Як повідомляють з Лондону 17.8., кореспондент "Дейлі Мейль" пише: "Бритійські власні в Німеччині рішили більш уважно стерегти бувших старшин німецької армії, передусім для того, щоби запобігти заворушенням підчас близкої зими, а далі не дати їм перейти до советської зони, - бо за словами того кореспондента, - німецькі офіцери й техніки приймаються дуже сердечно советською владою, яка старается особливо заангажувати спеціалістів від танків, льотчиків - мисливців та офіцерів, які зміють орудувати найновішими німецькими підводними лодками". Англійський журналіст називає чотири р'юх бувших командантів підводних лодок, яким запропонували певні посередники, щоб вони виїхали до Росії. Він стверджує, що на 6 тисяч людей, яких zatrudнили англійці для прочищування побережжя від мін, тисяча втекла, в тому деякі до советської зони. Полковник фон Рїхтгофен, братанок славного німецького льотчика, втік з одного табору крле Гамбурга і поїхав до

росіяни. Два німецькі адмірали дають виклади в російській морській академії, а генерал Емлер займається бувшими учасниками німецької армії. Бувший декан берлінської політехніки, проф Кухарокі ангажує німецьких техніків на Крим. Др. Буман, експерт акустичних торпед знаходиться також поміж тими вченими, які працюють для росіян. Кореспондент "Дейлі Мейл" згадує при кінці, нестверджені вістки про те, що велика фабрика в Блайкерс /у советській зоні/ продукує далі Ф-2...

Інший французький часопис "Парі-Матен" в ч. 280 з 24 серпня подає: "Будапешт, 28 серпня. Згідно з інформаціями, які приходять до Будапешту, маршал Жуков, головний командант військової області Одеса, приїхав цілком несподівано, на покладі одного кружляка, до румунського порту Констанца. З ним разом є його штаб. Ціллю тієї подорожі мала б бути інспекція з'єднань Червоної Армії, приміщених в Румунії і Болгарії. По думці деяких обсерваторів, які тепер є в балканських краях, приїзд советського маршала мав би бути пов'язаний зі справою Турецьких Приток"...

В тому ж числі читаємо: "Лондон, 28. серпня /Юнайтед Прес/ ... "Минулої ночі падало московське радіо, покликуючись на інформації Бейрутських журналів, що нові англо-індійські війська вислано до Іраку на турецьку границю. З другого боку, помимо офіційних заперечень кружляють даліше вперто чулки, про концентрацію російських військ на північ від Ірану. Турки дуже уважно слідять за розвитком ситуації в тій околиці, яка близька до території Карсу і Адрагану, якої недавно жадала Росія з "етнічних причин". На іншому місці в тому ж числі в статті під з. "СССР має зажадати міжнародної контролі над Панамою, Гібральтаром і Суезом", читаємо: У советських кругах в Парижі говориться, що московський уряд має намір в найближчому часі запротестувати проти виключної контролі США над Панамським каналом та Великої Британії над Гібральтаром і Суезом..."

"Ль'Епок, ч. 1 509 з 24 серпня у зв'язку з американсько-югослав'янським конфліктом подає перегляд голосів паризької преси про військові можливості:

"Ль'Орор" ... В Нью-Йорку були вже манифестації, під час яких пригадувано Перль Гарбур; це значить - ставлено питання чи допуститься російську загрозу, щоб вона розвинулася, так як крім того дозволено японській загрозі надмірно зрости, - чи може попередитися її війною. Американський народ, це - найбільш миролюбний народ у світі, але коли він вже раз рішиться, найбільш готовий на все.

"Ле Фігаро": ... Думку про війну вже прийнято - це факт..."

"Комба" ... Багато обсерваторів погоджується, що лучені держави Америки мають тепер в запасі коло дві тисячі атомних бомб. Вони думають, що Росія здобула вже достаточні теоретичні відомості для того, щоб розпочати фабрикацію атомних бомб, але вона - Росія зможе диспонувати відповідною кількістю бомб щойно за два роки..."

Швейцарський "Ді Тат" з ч. 282 з 24 серпня приносить вістку: "Лондон, 28 серпня /Юнайтед Прес/. Дипломатичний кореспондент "Дейлі Телеграф" повідомляє сьогодні, що в берлінських фабриках Сіменс і Телефункен, у гольфсбаденській фабриці "Нідерсаксанверке" й магдебурській фабриці Круппа виробляється ракетна зброя. Кореспондент заявляє, що ті звідомлення походять із мірадійного і достовірного джерела і їх докладно перевірено. Крім уліпшеної ракетної зброї, виробляється ще в російській окупаційній зоні Німеччини такі військові матеріали і приладдя,

як гарматні мірники, апарати - радіо, механічні складники торпед, турбіни для підводних лодок та мотори для літаків. Ко-респондент пише далі: "згідно з деякими звідомленнями, перевозиться в російській зоні також атомні досліди. Робітники, техніки і науковці, яких zatrudнюється для того виробництва є переважно німці. Дальше подають достовірні берлінські джерела, що російські уряди zatrudнюють багато німецьких техніків й інженерів, яких перед тим докладно провірено - в таємних фабриках. Ті робітники одержують спеціальні харчі й приділи та окрему винагороду".

Радять не тільки дипломами але й генерали...

В той час коли в Парижі поволі продовжуються мирові переговори, а дипломати вживають всіх зусиль, щоб "зберегти" мир, - починають радити генерали. Як повідомляє "Ді Тат", ч. 234 від 26 серпня у своїй нотатці п.з. "Англійсько-американські переговори генеральних штабів, т.зв. "Джойнт енд Комбайнд Чіфс ов Стафс", який під час війни керував британськими й американськими діями всіх родів зброї, існує ще тепер, рік після закінчення війни. Про існування того англо-американського генерального штабу було пригадано на засіданнях, які тепер відбуваються та на яких систематично обговорюється військові інциденти поміж англійцями й американцями з одного, а росіянами і югослав'янами з другого боку..."

Цікаву вістку приносить "Базлер Нахріхтен", ч. 355. Нотатка звучить: "Спадок курсів на Нью-Йоркській біржі". Нью-Йорк, 23.8. /Експейндж/. Тут заявляють знова, що ЗДА правдоподібно рішається на те, що їхні комунікаційні лінії Неаполь-Відень курсуватимуть під охороною винищувачів. Кажуть, що міністерство війни натискає на переведення такої постановки. Наслідком загострення міжнародного напруження був - сильний спадок курсів вартісних паперів на Нью-Йоркській біржі".

Цей же часопис в ч. 360 з 27 серпня комунікує: "Москва, 26.8. /Юнайтед Прес/. "Правда" поміщує сьогодні під великим заголовком "Англійська воєнна база в Дарданелях" таке звідомлення агенції ТАСС: "Бейрут /ТАСС/, 24.8. Як говориться в тутешніх кругах, англійці влаштували в Дарданелях військову апровізаційну базу такого типу, як та, що вони її zorganizували під час війни в Басрі. Англійцям підпорядковано команду турецького авіоаеродрому в Ешіль Ней коло Царгороду. Бритійські військові спеціалісти влаштували в Тракії й на турецькому побережжі Чорного Моря станції радара, з яких вони обсервують підводні лодки"...

Холодна калькуляція, страх чи зайві побоювання?

Вашингтонський кореспондент швейцарського часопису "Ді Тат" в числі 236 від 28 серпня ц.р. пише: "... Але тут є також /в Америці/ більш зрівноважені люди, які слідять із найбільшою турботою за розвитком американської зовнішньої політики в останніх місяцях... Вони передусім питають себе, чи в теперішній хвилині ЗДА мають на правду ті військові засоби, щоби ефективно піддержати сильний курс своєї політики... Один звіт знаного військового письменника Джорджа Фільдінга Іліота вказує на те, що тепер американські військові сили, які перебувають в Німеччині, є щоправда доволі великі, щоби виконувати окупаційні обов'язки, але в ніякому випадку вони не здібні до зудару з "іншою більшою потугою". Іліод повідомляє з Берліну, що американська окупаційна армія, яка складається

тепер з 335 тисяч вояків і яка має бути зменшена до червня 1947 р. до 200 тисяч, відчуває брак старшин і складається в більшій частині із зовсім боевонездатних вояків.

В обличчі таких фактів, виглядають доволі небезпечними такі коментарі, як коментар Нью-Йоркської газети "Дейлі Ньюз", який грозив Югославії атомною бомбою, та такі рішення як "виповіднення війни російському комунізмові", що його вчора проголосив католицький союз "Лицарів Колумба", який начислює понад 600 тисяч членів"...

Чи стріча Трумена з Етлі серед Атлантийського Океану?

Під таким заголовком "Парі-Матен" в ч.275 пише: "Вашингтон, 17 серпня. Президент Трумен виїхав вчора на покладі яхту "Віліємсбор" у 17-ти денну морську екскурсію. Говорять, що це є найдовші вакації, на які дозволив собі дотепер. А деякі кажуть, що замість їхати здовж американського побережжя, як це передбачується офіційним програмом, яхт виїде на широке море, де Трумен стрінеться з Етлі і другими важними особистостями щоб обговорити різні проблеми. Чи Близький Схід? Чи турецькі проблеми? - Можна вгадувати. Чи це є фантазія? - Але були такі прецеденси: пригадуються деякі історичні зустрічі, які відбулися на морі. Наприм., стріча Рузвельта з Черчилем в 1941 р."

А покищо в Парижі радять. "Головними героями" на дипломатичній естраді являються як і завжди "советські дипломати", які зміють не тільки багато говорити /таки на общепонятном язике/, покидати засідання і т.п., але й ображатися... В своїй нотатці п.з. "Молотов як ображена людина етикетки", швай - царський "Ді Тат", ч.236 зафіксує: "Париж, 26 серпня /АФП/. Советська делегація зложила заяву французькому щейфрі протоколу, яка відносилася до інциденту, що мав місце підчас свята визволення - перед ратушем, - тоді Молотов і Мануїльський покинули свої місця підчас виходу на трибуну прем'єра Бідо. Молотов висловив свою думку, що місце, яке призначено для нього на президентській трибуні не є тим місцем, яке було б відповідне для представника союзної держави, що своїм діянням причинилася до визволення Франції. У відповідь на те, вказано з французького боку, що той порядок місць був такий сам, як на паризькій конференції, а саме: за алфавітним порядком. З тої причини місце советської делегації знайшлося побіч української делегації, а не коло шефа уряду." - /За УПСлужбою/.

На нашу думку Молотову треба було сказати, що найкращим місцем для нього, як "міністра" найбільш тоталітарної і деспотичної олігархії - ССРСР, було б місце побіч головних німецьких злочинців, які засідають на лаві оскаржених в Нюрнберзі. Це було б справедливо і заслужено.

Ів. Сенченко.

В КРАЇНІ СТАЛІНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ І ДИКТАТУРИ ПРОЛЕТАРІЯТУ

І З   З А П И С О К

/ КЛЯСИЧНИЙ ЗРАЗОК НОВОЇ СОВЕТСЬКОЇ ЛЮДИНИ /

"Не родись щасливий, а родись у сорочці" - говорить народня приповідка. Я очевидно родився в сорочці і мабуть через те живу тепер більш ніж щасливо. Правда, на це щастя можна по різному дивитись, але я наперед кажу, що не належу ні до філософів, ні до людей з ідеалами /і порожніми кишеними/, що все критикують і врешті дохнуть під тинами і парканами.

Я простий собі смертний зі здоровим глуздом, гнучкою спиною і дотепними руками.

Ви всміхаєтесь: "з гнучкою спиною, хе-хе-хе".

Я чую ваш смішок, але мені зовсім байдуже, бо вірю я тільки в цю спину - гнучку, коли треба, і чудово гнучку в інших випадках. Спина моя - мій біг, мій чудесний килим самолюбія, мій патрон і прожектор. Вона гнучка, як вуж, і разом з тим слизька, як вун. Очі мої дивляться на всі чотири сторони разом і відповідно до того, що вони бачуть, мій хребет виробляє найдивовижніші фігури, і я люблю їх за ту чутливість, що не дають моїй спині застигнути в одному положенні: я весь слух, і уши - мембрани мої.

Смійся, скептику і філософе, - я маю панцир своєї філософії, і мені байдуже, я маю писати свої записки, що проти - ставляю їх всьому, що було до цього часу написано, і певен, що буду мати поспіх.

Бо що таке поспіх, як не зелень ясноблакитного травня, золоту тремтючої осени і жінчини з пухнатыми ручками зими? Ви не відмовитесь від цих благ - і ось ключі від них.

З а п о в і т и

Перше з них : с л у х н я н і с т ь , бо тільки той, хто слухає, має перспективи в майбутнє. За нею слідом іде п о - к о р а . Блажен, хто покоряється мовчки і не дратує слуху понад вами сущого зайвими і непотрібними словами, а найпаче виглядом, що таїть в собі невдоволення і начатки бунту. Тікайте від такого, як від мору й чуми; заплющуйте очі; плюйте услід йому; вигинайте спину ужем і біжіть, біжіть...

От для чого вам потрібні не тільки гнучка спина, а й розум, а й совість, а й вся істота. Не раз говорю вам: Будьте гнучкими, як вуж, і слизькими як вун.

Треба заповідь моя також розумна, як і необхідна: м о в - ч а н н я . Мовчіть. Зашийте уста ваші і не писніть. А коли набірається слів і не можна вже більше терпіти, біжіть за місто, копайте яму і тричі нишком, щоб ніхто не почув, гукайте: "у царя Траяна козе уши"...

Не величка заповідь і повна глибокого змісту, і хто не розуміє її, той ніколи не зрозуміє ні мовчазної мови очей начальника, ні блиску шовків на плечах його вірної подруги, ні таємного змісту цифр на останнім, що він підписав, папері . Мовчіть. Будьте як риба. І ви переуспінете і далеко і високо підніметесь по шаблях вашого щастя. І четверта заповідь ваша: пресмикайтесь. Лижіть черевики у папи, у мами, навіть у діток маленьких.

Вигинайте хребет, не жалійте спини: ви її раз погнете, а вона винесе тисячу раз вас із небезпеки. Не кажіть собі: "не можу" - плазуйте. Обніміть коліна, здуйте породинку з лжерок вашого пана. Затаяте дух. І вам скажуть: це прекрасний холуй і черкнуть носком по валому носі. І ви на вершку блаженства. Бійтесь - сильнішого.

Клюйте по силі; топчіть мертвого лева; ловіть за хвоста тигра у клітці. І вам скажуть: який він сміливий! Капайте по змозі. Спочатку ніжки й ріжки. Нічого - в майбутньому чекає вас лев'я ділянка.

Не бий ніколи перший, ще не відомо, що пан скаже. Спо - кійно - руки в кишені, чекай.

Не жалій ніколи останнього вдару. Останній вдар завжди найбільш вірний.

Брехня, що лежачого не б'ють. Бійте, душіть.

- Це ретельний холуй, - скажуть вам - і ви на вершку блаженства.

Ф і л о с о ф с ь к е   о б г р у н т у в а н н я

Читаю мій - я ретельний, я прекрасний холуй. Я не со - ромлюсь. Навпаки - я з гордощами ношу це ім'я. Бо що таке холуй? Тисячу років билось людство над розв'язанням цієї проблеми. Винайшли мікроскопи, телескопи, математичні формули і чудові хемічні аналізи. І ви таки не змогли знайти вібріона холуйства. Бо він не постійний, він мінливий і міня образ свій і вигляд свій що - часу, що - хвилини.

Скільки разів той чи інший безумець поривався сказати : еврика! Але слово застигло йому на устах. Він не міг в певності сказати: це холуй. Аж ось прийшов врешті я і говорю : ось він холуй - дивіться на нього. Я говорю одверто, сміливо.

Холуй - це лайка, це честь. Холуїзм - це система, така ж прекрасна, як всі інші системи, але незмірно глибша за них.

Я ще зовсім не стара людина. Навпаки - мені біля тридцяти років. Для нового пророка я ще надто молодий, але серце моє палає облагодіяти людство. Передо мною були тисячі тисяч пророків, що бажали вивести людство на новий шлях. Але за ними йшло не минуче банкруцтво, як прокляття по стопах прокаженого. Всі штрачали силу прекрасних слів, молодість здоров'я, а за ними і надію на те, що колись на землі буде по слову їх.

Божевілья, нісенітниця. Все йшло своїм порядком, бо ніхто не почув, чим дивш і чого бажає незрівняний Пій. Пій - все суще над нами. Ніхто не поглянув на душу людини і не вивчив її такою як вона є: - душа Холуя. Всі дерлись по зорі один з - перед одного і тільки збільшували суму людських страждань. Бо всі хотіли бути Прометеями і, йдучи цим шляхом, ішли проти своєї справжньої природи - природи незрівняно прекрасного Холуя. Кого вам сказав, що ви Прометей? Це непорозуміння : Прометей - мрія, ви - реальність . Чого ж ви хочете тікати від своєї справжньої суті?

Обминайте криваву тінь Прометея. Юнаки - дивіться на мене: мені тридцять років, але я проживу ще три рази по тридцять і буду щасливий - з дебелим тілом, червоними щокми, гнучким хребтом і гумовими ногами.

Мене цинить начальство; жінчини без ума від мене; коли я іду, всі з пошаною уступають мені дорогу і шепчуть своїм маленьким дітям:

- дивіться - це іде великий Холуй.

- Великий Холуй - чую я навколо себе і привітно похитую головою.

У себе вдома

Я зараз сильна і солідна людина. Я ще не лисий, але вже маю двоє діточок і чудову жінку. У мене гарні привітні кімнати і, навіть, кілька покоїв. Піяніно, кресла, гардини, кілька прекрасних палм і дубових полиць для книг – що мені ще треба?

Я встаю вранці і лягаю увечорі. Весь останній день я працюю поза домом.

Коли вранці до мене приходять мій маленький синок і говорить: "доброго ранку, таточку" – я відповідаю йому: "доброго ранку" – так велить звичай. Взагалі люблю різні звичаї, і коли не вистачає їх, утворюю нові.

Я знаю: світ ще не весь уколоївся і багато там є не потрібного. Через це я стежу за дітьми, щоб не збилися з призначеного їм землею холоуїства. Я привчаю їх змалечку, як у старовину привчали молитися за "таточка, мамочку, бабусь, дідуся і всіх православних християн".

У мене своя система:

Я гукаю ведмедя /так звать мого сина/ і заскаво запитую його :

– Скажи мені, моя крихітко, перед чим ти повинен нагинатись?

– Перед Пієм, таточку.

– А що є Пій?

Він дивиться на мене і не збиваючись карбує: Пій – все що над нами суще.

– Наприклад?

– Вван Степанович Дуля – голова нашого правління; Параскева Зимовна – його жона, Ляля і Льоля – його дітки.

– Хороше! – б'ю я в долоні і проваджу іспит далі.

– А чи вмієш же ти добре нагинатися?

– Мама кажуть, що я добре це роблю. Мене навіть погладив колінь сам Пій.

У мого сінка завжди світле личко і ясні блискучі очі ... Кров моя і плоть моя! І тоді в екстазі батьківського чуття я стаю на четвірки і кричу весело і радісно: плазуй, дивись, як це робить твій тато. Вигни спину. Припади до землі. Зроби щасливі очі.

І ми вдвох плазуємо по підлозі.

– Хто краще? – врешті питаюся я. І мій синок відповідає мені:

– Я таточку, я молодший, і в мене хребет, як із гуми.

Я люблю свій витвір і хочу, щоб таким було все людство.

Слухайте, дивіться далі.

– Ось він уривається вужем: блискавка, стріла, гума! Потім стає на задні лапки і покірно схиляє голівку.

Очі йому – безмежна покора.

Руки йому – безмежний терпець.

Ноги йому – стовб віри і утвердження.

Скажи: "Стій", і він буде стояти сто, тисячу, мільйонів літ. – Це найбільший майбутній Холоуї.

Я життєрадісний, я бадьорий, я навіть веселий у себе в кімнаті. Я стаю на одну ногу і роблю довгу стойку. В зеркалі я бачу велику, солідну фігуру в чорнім костюмі, ледви вігнутому – знак плазування. Біляве волосся артистично зачісане назад, голені щокі; сліпуче білий комірець, манішка і манжети

говорять без слів: він в пошані у Пія! Я стою на одній нозі, верчусь на пятці і разом дивлюся на себе.

Очі мені великі і безневинно ясні: сірий м'який колір надає їм особливого світла, що може раптом спалахнути, і, знищивши, ще ласкавіше розлитись.

Я в себе в кімнаті. Я міцно прикрив двері і запер їх: я милуюся з себе без свідків.

Тікайте від свідків. Як вогню бійтеся їх.

Я не можу виносити чужих очей. Вони зазирають в душу, в кишені, у руки - вивертають їх; вони не дають спокійно закінчити розпочату справу; вони бруднять наші комірці, манжетку і манжети: "Що коштує? - Відро сліз? Шклянку крові? Дівочої чести? Чести йи його доброго імені?"

Уникайте свідків. Робіть свої справи на самоті. Танцюйте в своїй кімнаті без свідків.

Н а р о б о т і

Класичний зразок холуйства; із моєї записної книжки за 1918 рік/.

Іх привели дванадцять голодних рбіваних бунтарів і серед них батька, що породив на світ такий пишний зразок надхнені - щого холуйства.

Вони були брудні; замість одежі - гнотья, замість рук - чорні узелуваті канпти.

Я був в той час на вершку слави, і ім'я мое наводило жак на нащадків Прометея. Але чим більш ненавиділи мене в о н и, тим я був у більшій ласці Пія.

В і н пізнав мене і, глупа людина, набравши апостольського виду, вигукнув, простягаючи руки вгору:

- Боже, коли ти еси на небі, коли твій могутній і все - сильний дух вітає над землею і бачить все, що твориться тут, коли тільки від твого погляду летять громи і двигтять земля і трепече все живе і мертве сотворіння: люди, каміння і гори - зглянься надо мною; накрий мене темною ніччю смерті; вирви очі мої, печінку, розкрай серце мое, висуши до краплі кров мою і змотай жили, щоб я міг викупити прокляття своє в образі цього мерзотника, що на горі землі народивсь моім синем.

Він стогне; запалі очі йому блискають злістю, стражданням, і руки, закуті в цепи, пориваються перервати мені горло.

Я, звичайно, сміюся. Що міг я робити з таким нерозумним хлопом? І я дав йому шклянку води.

Він жбурнув мені її у вічі з дикими прокльонами і лайкою.

І я сказав: "Дуже жаль, що так трапилось", і наказав пі- дійти до себе.

- Бий, - закричав він, - мерзотнику, - і наблизившись, плюнув мені в лице.

- Шв! - наказав я.

І він плює ще, ще і ще.

Плював-злорадісно, жорстоко і, наївний, гадав у слині при- зирства втопити честь великого із найбільших жолувів. Але не вже Холуй існує на те, щоб ображатися від плювка божевільного? Він не знає душі Холуя, не знає того, що найбільша шана для мене одержати плювок це, ще і ще раз. Бо плювок те ж саме, що відзнака на груди, що ласка великого Пія, що діамант по - гляду його радісних очей..

Не бійтеся плювків. Сміло підставляйте очі під них. Слина - тільки вода, і не вже хтось тільки із вас став би захищати

свої ниви від дощу? Де є такий божевільний, щоб тікати від своїх прибутків?

- Я задоволений - сказав Холуй, сказав я.- Але ти скінчив своє діло і дай мені змогу зробити своє,- Він витяг ширі і підставив лице для ударів.

І ударив його в щелепи сильно і дуже - так, як уміє бити Холуй, коли за спиною у нього стоїть всемогутній Пія.

Потім бив його це в зуби, в ніс, в очі, уші - при цьому говорив що-разу:

- Це за Пієву кривду.

- Це за кривду його діток.

- Його подружки.

- Його маєтку.

- Його волів.

- Його корів.

- Його осла.

- А хто той осел? - утерши кров, запитав той, хто народив Холуя. На його думку - це мав бути сатани низький шарт, але я, сховав зуби, ласкаво відповів:

- Осли не родяться в наших краях; це із десятої заповіді.

- Я був би дуже радий, але на своїх зубах переспідилися, що це не так.

- Наївний, глупий бунтар. Він хотів вразити мене в серце і не знав, що той удар впаде на нього самого.

- Осел - то я - сказав великий Холуй. Він одсахнувся. Очі йому змізали з орбіт і лице набрало земляно-чорного кольору.

- Може мій, - простогнав він - я батько не тільки Холуя, а й осла.

І він закрив лице руками.

Він стогнав, рвав тіло, бився головою об стіну, і з грудей йому видітали поквалливі прокляття.

Я сміявся: як, ти до цього часу не знав, що Холуй може бути ще й ослом?

- І я ще раз тихо й спокійно проказав йому майже на ухо: "так, той, хто має бути твоїм сином, - не тільки Холуй, але й осел".

І ставши на чотвірки біля ніг Пія, я заревів високим ізнчним голосом "Іі - г!" - так режуть осли.

Я не хочу розказувати далі, бо всі зусилля мої повернути його на вірний шлях ні до чого не привели. Він залишився голодним бунтарем і за пів години одійшов у вічну оселю дурнів.

Лікар констатував розрив серця.

Мої записки не закінчені. Я показав тільки фрагменти Холуйства, найвищі зразки якого перейдуть перед вами далі. Це тільки початок. Холуйство, як і всякий процес починається з дрібниць і поступово набирає діапазону і розмаху. Воно виростає майже непомітно, хоч я не можу сказати, що був колись час, коли я не був Холуєм.

Як це прекрасно! Я милуюся з себе самого, як з дорогоцінної речі, що являється людству раз у віки. І через це показую себе людству на весь зріст.

Дивуйтесь - я весь перед вами.

Але я заговорився, хоч це властиво людині, що проводить свої думки і трошки гарячиться.

Свята і блаженна гарячка! - Ти властива для всіх ти печаль і зло, бо несеш з собою хвилювання і неспокій.

От через що я говорю - не хвилюйтесь, не мисліть. Кожна зайва думка - етап до життєвих незгод.

Уникайте думок, як свідків. Дивіться у вічі Цієві - там океан натхнення для вас.

Прислухайтеся, як дитя Ній - і досить.

"Мисль бо іреченная єсть лож", і хто поручиться, що ви не скажете не те, що треба. От через що, дбаючи за вас, я говорю: затуди рот, або краще попросіть, щоб його вам заткнули. Так безпечніше. Іноді, щоб продемонструвати свою волю, можете сказати собі мовчазно: "а все таки нічого". Ніби мовчите і говорите разом...

Дивіться у рот Цієві: його слова - ваші слова. Звідціль єдиноmysліє. А де єдиноmysліє - там спокій. У очі пильно вглядайтесь - бо його погляд - ваш погляд. І ви не будете скося.

Ви вагаєтесь. Ви не хочете бути Колум. Дух Прометея ще живе у вас. Зацямте. Ваш шлях величного і незрівняного Колуя.

- o o o o o o o o o -

Карків, 1926

/Передрук з "ВАПЛІТЕЧ" - Літературно-художнього Журналу - 1927 ... ч. 1./